

O U D R H E N E N

Mededelingenblad van de Historische Vereniging
Oudheidkamer Rhenen en Omstreken

vijfde jaargang
nummer 3
oktober 1986

Voorwoord

In het voor U liggend werkje hebben wij getracht een beeld te geven van bijna 100 jaren huisvesting en verzorging van ouderen te Rhenen.

Hoewel Rhenen gelukkig nog rijk is voorzien van allerlei archiefmateriaal, zijn er toch, voornamelijk gedurende de laatste wereldoorlog, enkele archiefstukken verloren gegaan. Hiertoe behoren enkele boeken, die ons juist veel over de begintijd van het Rusthuis te Rhenen zouden hebben moeten inlichten.

Gegevens hierover hebben wij uit stukken moeten herleiden, reden waarom enkele feitelijkheden slechts vaag konden worden aangeduid.

De volgende archiefstukken konden in dit verband worden geraadpleegd: de Acta van de Kerkvoogdij van de Ned. Herv. Kerk te Rhenen (tot 1893), notulenboeken van de Kerkeraad (tot 1917), het register van ontvangsten en uitgaven voor het Protestantsch Bestedelingenhuis Rhenen (van 1888-1921), notulenboek van idem inclusief Tollekamp (van 1929 - heden) en het Oud-archief van de Gemeente Rhenen (notulenboeken B en W, burgerlijke stand, inventaris Gast- en Weeshuis, kaartenboek idem).

De afbeeldingen zijn afkomstig uit particuliere collectie, aangevuld met die uit het archief van het Rusthuis, het Gemeentearchief en het Streekmuseum te Rhenen. Naast deze archiefstukken zijn in dit werkje gegevens uit krante artikelen opgenomen en gegevens, verkregen uit gesprekken met 'ooggetuigen'.

Het is geen eenvoudige opgave om een geschiedenis van bijna 100 jaar in een boekje met beperkte omvang weer te geven.

De samenstellers hebben een keus moeten maken uit veel foto's en archiefmateriaal.

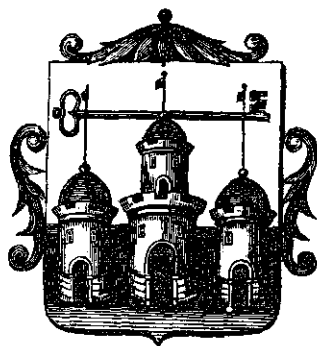
Wij hopen dat de lezer een duidelijk beeld krijgt van bijna een eeuw zorg en huisvesting voor ouderen in Rhenen.

Dit boekje is samengesteld ter gelegenheid van de opening van de gerenoveerde Tollekamp op 24 oktober 1986.

Rhenen, oktober 1986.

H.P. Deys

A. Valkenburg

2. Kerkelijke en niet-kerkelijke steun aan armen

In Rhenen heeft reeds van ouds een instelling bestaan, die zich het lot van de minder bedeeden, de armen, heeft aangetrokken. Deze instelling, het Gasthuis, in 1753 met het Weeshuis gefuseerd tot het Gast- en Weeshuis, bezat veel grond en huizen, bijeengekregen door giften van anderen.

De huizen lagen verspreid over Rhenen, met vermoedelijk een concentratie aan de Gasthuisstraat, waar vermoedelijk ook het oude Gasthuis heeft gestaan, maar als zelfstandig gebouw is het al lang geleden verdwenen en de exacte plek is ook niet meer bekend.

Een tweede instelling, met een gelijk gericht doel, is de Diaconie van de Ned. Herv. Kerk te Rhenen, ook reeds enkele eeuwen oud. Ook de Diaconie bezat huisjes waarin armen konden wonen. Er werden echter veel armen, zowel kinderen als ouden van dagen, uitbesteed aan gastgezinnen, waarbij de Diaconie de kosten voor haar rekening nam.

Los van deze beide instellingen is tegen het einde van de vorige eeuw een stichting ontstaan, die als zelfstandige organisatie een rusthuis wilde stichten, waarin bestedelingen op kosten van derden, konden worden ondergebracht.

Het waren in de beginjaren de Diaconie van Rhenen, het Gast- en Weeshuis en de Gemeente Rhenen, die op hun kosten personen in dit Bestedelingenhuus onder konden brengen.

Voorts waren er nog enkele diaconieën van andere plaatsen, die in het Rhenense tehuis mensen lieten verplegen.

Willem van Nas schrijft in 1906 in zijn boekje "Rhenen en omstreken - voor burgers en vreemdelingen" het volgende:

"Eindelijk werd in 1889 een Armhuis voor bestedelingen, oude mannen en vrouwen, hulpbehoevenden en weezen opgericht. Deze stichting was reeds lang een wensch van menschlievende ingezetenen, die het belang der gemeente en het welzijn der burgerij bedoelden, om de nooddrift te onderhouden door liefdadigheid".

Het is merkwaardig te moeten constateren dat de gedachten aan het oprichten van een tehuis voor bejaarden voor het eerst te vinden zijn in de notulen van de Kerkvoogdij te Rhenen, en dus niet in de gelederen van de Kerkeraad of Diaconie.

Op 19 april 1888 doet de voorzitter van de Kerkvoogdij R. van Voorthuizen mededeling "dat zich alhier een voorlopige commissie gevormd heeft, om pogingen in het werk te stellen, ten einde binnen deze Gemeente een Protestantsch bestedelingenhuus op te rigten. Deze commissie heeft aanzoek gedaan om haar het huis, tuin en schuur, gelegen in de Gasthuisstraat, de Ned. Herv. Kerk behorende, kosteloos af te staan, ten einde dit huis, indien zij in haar pogingen mogt slagen, tot een Protestantsch bestedelingenhuus in te rigten".

De hierboven bedoelde 'schuur' blijkt volgens de kadastrale omschrijving F 151 de Gasthuiskapel te zijn!

Met 9 tegen 1 stem wordt besloten, onder nadere goedkeuring van het Prov. College van Toezicht een huis, tuin en schuur gratis voor dit doel af te staan. Dit pand blijkt de afgedankte pastorie te zijn, waar als laatste predikanten de dominees J. Ruijs (1840-1856) en J.Ph. Hatting (1856- ca 1862) in hadden gewoond. Er bestonden toen 2 pastorieën, een aan de Bergpoort en een oudere in de Gasthuisstraat, op de hoek van de Koningstraat en de Gasthuisstraat, naast de Gasthuiskapel.

Deze pastorie was zodanig vervallen, dat in 1862 een nieuw gebouwde pastorie, op

de hoek van de Fred. v.d. Paltshof en de Torenstraat moest worden betrokken. In de overwegingen van de goedkeuring wordt aangevoerd, dat het doel is de verpleging van hulpbehoevenden, waaraan "alhier groote behoefte bestaat". De jaarlijkse huuropbrengst van f 195,00 moet grotendeels worden besteed aan onderhoud van het pand. Bovendien is het al of niet tot stand komen van deze zo zeer gewenste inrichting geheel afhankelijk van het gunstige besluit, ".....waarom wordt geoordeeld, dat nu met het oog op de heilzame gevolgen, die door de oprichting dier inrichting geacht moet worden daaruit voor de armen te zullen voortvloeien, het gedaan verzoek niet mag worden gewezen van de hand".

Veenendaal was in dit opzicht Rhenen een eind vóór: reeds omstreeks 1860 gingen er gedachten uit naar een 'gesticht'. In 1880 werd daar, aan de Kerkewijk, het Diaconie Oude Mannen en Vrouwenhuis ingewijd.

3. Plannen maken, ontwerpen, kopen en bouwen

De Kerkvoogdij besluit om het gebouw aan de Gasthuisstraat te verkopen voor f 2.000,-, en dus niet te schenken, waarschijnlijk mede op aandringen van het Provinciaal College. Een noodzakelijke hypotheek met de jaarlijkse kosten van f 60,- wordt afgesloten. Deze lening wordt in 1911 in zijn geheel afgelost. Het vlotte slagen van deze transactie schepte kennelijk de toenmalige burger moed. Reeds in augustus wordt een van de huisjes van het Gast- en Weeshuis aan de Gasthuisstraat aangekocht; een bedrag van f 100,- wordt overgemaakt aan G.J. van de Waal, de toenmalige Gasthuismeester. Er moet een of andere verbouwing hebben plaatsgevonden, want in november 1888 wordt er een post betaald van 10 gulden: aannemers Pannenbier. Het aannemersbedrijf de Wed. Klomp heeft het een en ander uitgevoerd, want er is betaald een bedrag van f 3448 gulden volgens de aannemingssom, waar op een bedrag van f 528,25 aan bijwerk kwam.

De plannen zijn uitgevoerd naar ontwerpen van W.H. Meijer, gemeentearchitect, die voor het maken van het bestek, de tekeningen en het houden van toezicht op de 'herbouw van het Gesticht' 50 gulden kreeg.

Begin maart 1889 wordt er gezocht naar een 'vader' voor het Bestedelingenhuis. Eene Van Herrewaarden uit Oud Beijerland krijgt voor zijn tervergeefse sollicitatie een bedrag van f 20,- aan reiskosten vergoed. De volgende dag, 8 maart 1889 solliciteert P.J. Baale uit Brielle, en hij wordt de eerste vader van het nieuwe Bestedelingenhuis.

In mei komt hij hier aan, de kosten van scheepsvracht aan M.v.d.Ham bedragen f 35,-. Baale krijgt het eerste jaar f 200,-, vanaf 1890 jaarlijks f 250,-.

In oktober 1892 worden er 3 huisjes van het Gast- en Weeshuis gekocht, eveneens voor f 100,- het stuk, notaris Mos verzorgde de overdracht. In het eropvolgende voorjaar moet er weer een uitbreiding door verbouwing hebben plaatsgevonden, want op 15 juli 1891 krijgt de kersvers in dienst getreden Rhenense gemeente opzichter D. Hoiting voor het maken van bestek enz. f 10,- betaald.

In 1894 worden er 42 personen vermeld, waaronder 8 kinderen, die voor rekening van verschillende instanties in de Gasthuisstraat verblijven. In 1895 en 1897 wordt er flink verbouwd onder leiding van Hoiting. In 1898 zijn er dan 44 personen, waaronder 13 kinderen, opgenomen.

Vader Baale sterft in 1901 en het jaar daarop wordt vader Van Leeuwen

aangesteld, die echter in 1903 overlijdt.

Daarop wordt Vader Smedema benoemd, zijn dochter Martha wordt hulp.

Het is niet bekend hoe vader Smedema zijn taak beëindigd heeft, wel weten wij dat hij in 1906 door S. Molenberg wordt opgevolgd. Hij had overigens in 1903 ook al gesolliciteerd.

In 1906 vindt er een belangrijke aankoop plaats. Van het Gast- en Weeshuis wordt dan namelijk gekocht een perceel bouwland, gelegen "aan den Veenendaalschenweg, uitkomende aan den Bandtuin". (Kad. G 928, 80 a 40 ca). Dit stuk grond, dat voor f 1800,- van eigenaar verwisselde, was reeds meer dan 400 jaar bezit van het Gast- en Weeshuis. De gemeente Rhenen had in 1897 reeds een stuk van dit perceel gekocht om er de nieuwe Openbare Lagere School te stichten. Deze school zou jarenlang bekendheid genieten als de school van meester van den Berg. Thans staat de apotheek op dit terrein.

In de inventaris van het Gast- en Weeshuis, opgesteld in 1606, werd een transportbrief vermeld, volgens welke in 1458 'eenen hof in den bantuin' door een zekere Aelbertus van Rhienen, ten behoeve van het Gasthuis binnen Rhenen wordt overgedragen.

Wanneer in 1602 ten behoeve van de gasthuismeesters Wouter Heijnricx en Jan Vonck alle aan het Gasthuis behorende percelen land door de gezworen landmeter Marcelis van Oort worden opgemeten, behoort hier ook het onderhavige perceel aan de bantuin bij. Het werd door hem groot bevonden een morgen en 114 roeden. Jan Albertsen had het toen in gebruik. (zie ook pag. 5).

In 1908 wordt er nóg een stuk land gekocht, eveneens aan de bantuin gelegen. Er stond een woning op, die voor f 2,53 tegen brand werd verzekerd. Het is niet duidelijk onder welke voorwaarden deze koop plaats vond, vermoedelijk kreeg de eigenaar de helft uitbetaald en de andere helft bij de vrije oplevering want in het kasboek wordt in 1908 de aankoop vermeld voor f 1550,- van land en woning a/d bantuin, terwijl in 1910 de post 'teruggave aan J. Boersma van het hem toekomende bedrag bij verlaten van het huis f 1525,50' plus rente f 12,22 wordt verantwoord.

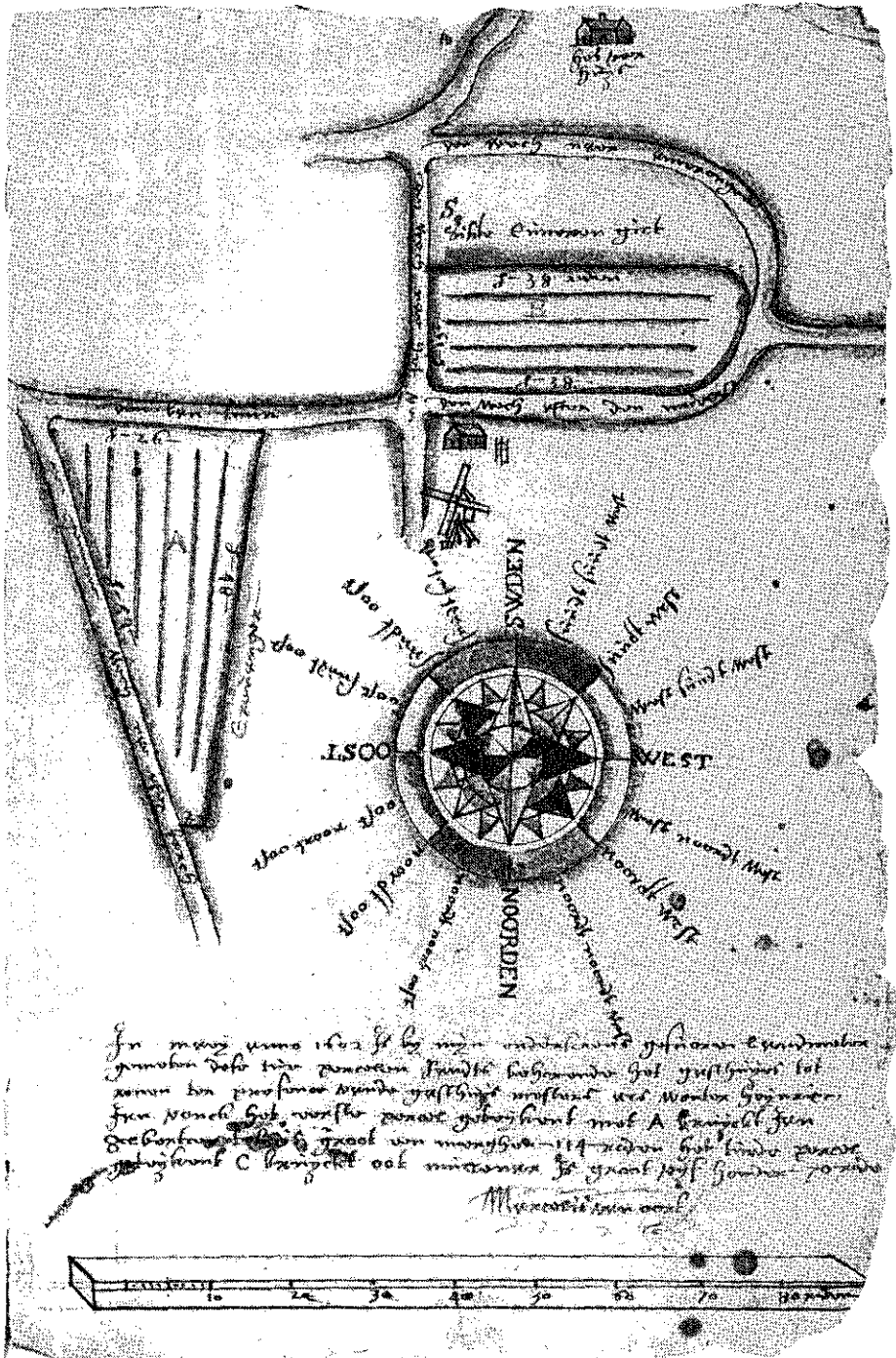
Deze Boersma woonde pas kort in Rhenen en hij trok toen 11 maart 1911 tijdelijk in bij Boonzaaijer te Achterberg, waarna hij in juli naar Utrecht vertrok.

In 1911 wordt S.J. Visser tot vader benoemd. In ditzelfde jaar kon de hypotheek van f 2000,- aan de kerk worden afgelost.

Op deze kaart, in 1602 vervaardigd door de Utrechtse landmeter Marcelis van Oort, waarop een tweetal bezittingen van het Gasthuis voorkomt, is het driehoekige perceel grond, gemerkt A, het perceel dat in de tekst genoemd wordt. Langs de bovengrens staat 'den ban tuun', thans de Bantuinweg, langs de schuine zijde links staat 'den gemene wech nae after barch', d.w.z. de openbare weg naar Achterberg, de huidige Nieuwe Veenendaalseweg.

Dit driehoekige perceel grond is ook duidelijk waarneembaar op de luchtfoto verderop in dit boekje. De molen op de kaart was de korenmolen op de Zandheuvel, rechtsboven het Veerhuis.

In may anno 1622 is by mijn vordelcandt ghefaen een dinsten
 gheboen dese vier pannen stante hogen ende het ghestijgt tot
 eenen ten profanen vande ghestijgt vordant ved vanden hogen
 ten vordel het vordel vordant met A kempel ten
 de hogen vordel groot van vordel 114 vordel het vordel vordel
 vordel C kempel oek vordel is groot 107 vordel 70 vordel
 M. vordel vordel

Nog in 1910 wordt door D. Hoiting een aantal tekeningen ingediend, welke hebben geleid tot de bouwaanvraag, welke op 22 maart 1910 door de burgemeester Schimmelpenninck en de gem. secretaris Houtman werd gewaarmerkt. Het was dit gebouw dat tot eind 1964 langs de Nieuwe Veenendaalseweg zo'n vertrouwd beeld is geweest. Deze nieuwbouw is door de aannemers Lodder en Kolfschoten gerealiseerd. Over de betaling of financiering van dit gebouw is officieel niets bekend, althans er wordt nergens in de stukken iets over vermeld. Volgens overlevering (o.a. een persoonlijke mededeling van de schilder H.E. Roodenburg) heeft de reeds eerder genoemde Willem van Nas een ton (f 100.000 !) beschikbaar gesteld voor de bouw van dit nieuwe tehuis. Van Nas was een in Rhenen wonende rentenier, die reeds, met zijn zuster, meerdere malen giften aan de diaconie had gedaan, waaronder de huizen aan de 'Driehoek', en de onlangs afgebroken rij huisjes aan de Cuneraweg, hoek Boslandweg in Achterberg.

Verbouw Bestedingenhuus

Na verloop van jaren blijkt er ruimtegebrek te ontstaan. Ook het ziekenzaaltje voldoet niet meer aan de eisen. Een commissie van onderzoek wordt benoemd, waarna door de Amersfoortse architect J.B. van de Haar in 1930 plannen worden ingediend voor de verlenging van de zuidvleugel en het aanbouwen van een open veranda tegen de zwakkenzaal in de zuidvleugel.

De aanbesteding vond plaats en op vrijdag 14 maart 1930 vond de opening plaats van de inschrijvingsbiljetten:

1. Gebr. Klomp	Rhenen	f 9.266,--
2. v. Gent	Amersfoort	f 10.590,--
3. v. Hoogdalem	Rhenen	f 10.850,--
4. J. Mabis	Veenendaal	f 9.500,--
5. J. Sniijders	Rhenen	f 11.600,--
6. H. Sniijders	Rhenen	f 13.497,--
7. B.C. Drost	Veenendaal	f 13.580,--

voor verven, behangen etc:

G. de Kruijff	Rhenen	f 915,--
Zimmerman	Veenendaal	f 1.047,--

Laagste inschrijvers totaal (bouwwerk, schilderwerk) f 10.181,--

Besloten werd aan Gebr. Klomp en de Heer de Kruijff de gunning van het werk te geven.

De begroting van de architect was:

gewone bouwwerk	f 11.500,--
veranda	f 750,--
centrale verwarming	f 2.700,--
electrisch licht	f 200,--
honorarium, onkosten	f 1.300,--
sanitaire art. waterleiding	f 250,--
onvoorzien	f --,--

De bouw moet zo kort mogelijk storend werken op de gewone gang van zaken, de mannen in de zwakkenkamer zullen enige weken een ander onderdak moeten krijgen. Het werk zal op 15 juli voltooid moeten worden opgeleverd.

De gemeente-opzichter W.H. Meijer (1836-1890) heeft de eerste verbouwingen van de huisjes aan de Gasthuisstraat ontworpen. Hij heeft, als diaken, de stichtingsacte van de Stichting het Prot. Bestedelingenhuis mede ondertekend. (foto linksboven).

Derk Hoiting (1863-1928) was de architect van het Bestedelingenhuis, het gebouw dat in 1910 werd neergezet aan de Nieuwe Veenendaalseweg. Hij kwam uit Hoogeveen naar Rhenen, in verband met zijn aanstelling als opzichter der gemeente-eigendommen per 15-2-1891. (foto rechtsboven).

Zuster Van Lonkhuijsen was eigenlijk Wijkzuster, zij heeft echter veel gewerkt ten behoeve van de bewoners van het Bestedelingenhuis, later het Rusthuis (foto links).

4. Ontvangsten en uitgaven voor het bestedelingenhuis

We nemen ter illustratie een aantal posten en andere gegevens over uit het kasboek van het Bestedelingenhuis, en wel over de periode 1889 - 1920.

In 1889 voor diaconie Driebergen 4 personen verpleegd.
 diaconie Ned. Herv. Gem. Rhenen 5 verpleegden
 Gast- en Weeshuis te Rhenen 6 verpleegden
 Gemeente Rhenen 1 verpleegde
 diaconie Elst 1 verpleegde
 + een onbekend aantal ingekochte verpleegden.
 Totaal ca. 20 personen

31 aug. 1888	G.J. v.d. Waal (gasthuismeester) koopenningen van het huisje van het Gast- en Weeshuis	f	100,--
24 sept. 1888	transportkosten voor de koop (onder hypotheek, f 2000,--) van het huis van de Kerk (aan notaris Mos)	f	175,--
nov. 1888	aannemers Pannembier	f	10,--
7 mrt. 1889	De Heer van Herrewaarden, reiskosten van Oud Beijerland en terug	f	20,--
8 mrt. 1889	De Heer Baale, reiskosten van Brielle en terug	f	15,--
mrt./apr.	de Wed. A. Klomp, aannemingssom idem, rekening bijwerk	f	3.448,-- 528,35
9 mei	M.v.d.Ham, scheepsvracht verhuizing van den heer Baale	f	35,--
juni	W.H. Meijer voor het maken van het bestek, tekeningen en opzicht houden bij den herbouw van het Gesticht	f	50,--

N.B.: het tractement van vader Baale is f. 200,-/jr, vanaf medio 1890 f 250,--.

5 oct. 1892	Den Gast- en Weeshuismeester, koopenningen van drie huisjes	f	300,--
	not. Mos kosten van overdracht	f	30,--

De aanvraag tot deze overdracht staat vermeld in het notulenboek van B. en W. van 20 september 1892.

Het verzoek tot de koop was uitgegaan van het bestuur van het Protestantsch Bestedelingenhuis: "de drie huisjes of woningen staande in de Gasthuisstraat binnen deze stad, tusschen de eigendommen van genoemde stichting".

Het zijn de kad. nrs. F 832, 833 en 834, tezamen groot 1 are 18 ca. Overwegende dat het Gast- en Weeshuis er geen belang bij heeft de huisjes in eigendom te behouden wordt tot de verkoop besloten.

6 juli	D. Huiting maken bestek enz. (N.B.: bedoeld wordt Hoiting, hij gaf ook tekenles aan bestedelingen)	f	10,--
apr. 1894	kosten timmerman, metselaar	f	200,--
1894	in totaal 42 personen (+ onbekend aantal ingekochte personen) opgenomen, waaronder 8 kinderen		
1895	veel onkosten aan timmerwerk, verven etc.		
1896	1½ jaar huishuur aan het Gast- en Weeshuis	f	78,--

eind 1897	timmerwerk, smeedloon, metselwerk, houtwaren, verven,	f	450,
	D. Huiting voor opzicht	f	10,--
	huishuur Gast- en Weeshuis	f	52,--
1898	44 personen, w.o. 13 kinderen		
	Huishuur Gast- en Weeshuis	f	52,--
1901	tractement P.J. Baale en Wed. Baale	f	250,--
	div. smeedwerk, timmerwerk, schilderwerk, zuiveren gebouw	f	257,--
1902	tractement vader v. Leeuwen (sterft 1903)	f	250,--
1903	tractement wed. v. Leeuwen $\frac{3}{4}$ jaar	f	187,50
	Gratificatie wed. van Leeuwen	f	25,--
	tractement vader Smedema	f	72,92
	voorschot vader Smedema	f	25,--
	loon Martha Smedema (f 50,-- per jaar)	f	4,16 ⁵
1906	loon vader S. Molenberg	f	250,--
	Gast- en Weeshuis voor aankoop van den tuin	f	1.825,--
(het betreft de aankoop vlg. not. acte Van Iterson 29 mei 1906 door het Prot. Best. huis van het Gast- en Weeshuis van een perceel bouwland te Rhenen, aan den Bandtuin, kadastraal Sectie G nr. 928, 80 a 40 ca.)			
1907	tractement vader S. Molenberg	f	275,--
1908	tractement vader S. Molenberg	f	300,--
	brandassurantie huis aan de bandtuin	f	2,53
	aankoop land en woning a/d bandtuin 1550,-		
	onkosten		129,75
	grondlasten		3,12
		f	182,87
1910	teruggave aan J. Boersma van het hem toekomende bedrag bij het verlaten van het huis	f	1.525,50
	J. Boersma rente	f	12,22
1911	Salaris S. Molenberg	f	150,--
	salaris S. Visser	f	125,--
	aflossing hypotheek Ned. Herv. Kerk	f	2.000,--
1912	salaris S. Visser	f	250,--

Boekingen over de jaren 1913 - 1919 ontbreken.
De secretaris werd wel door de Kerkvoogdij gedechargeerd.

1920	37 namen van verpleegden salaris S. Visser	f	600,--
------	---	---	--------

6. Belangrijke feiten uit het notulenboek Veestapel van het Bestedelingenhuis

Het bestedelingenhuis was in het bezit van een varkensstal. Voedsel en afval kon aan de varkens worden gevoerd en de varkens konden op hun beurt 'aan de bestedelingen worden gevoerd'.

In de notulen wordt een begroting voor een kippenhok en varkensstal opgenomen voor f 150,--. We praten dan over 1 mei 1929.

De varkens gaven echter ook nogal eens overlast. Zo wordt door de toen aanwezige Vader geklaagd over stank door vuilophoping. Er zullen daarom bij het huis en varkensstal waterkranen worden aangeschaft. Tevens worden dan rietmatten aangeschaft om de zijkanten van het varkenshok te bedekken.

De varkens werden niet alleen gebruikt voor eigen consumptie. In het financieel overzicht lezen we dat in 1935 de nettowinst van de varkensstapel f 100,- heeft bedragen.

In de notulen van de vergadering op 25 januari 1957 staat: "De varkens worden op voorstel van één der regentessen opgeruimd. Een van de regenten, de slager Hooijer, heeft hier de laatste tijd het toezicht op gehad".

Deze beslissing betekent het einde van de veestapel. Overgebleven voedsel zal op een andere wijze afgevoerd dienen te worden.

Leveranties

De middenstand probeert op allerlei manieren te mogen leveren aan het bestedelingenhuis. Er komen verzoeken binnen van velerlei aard. Naast het willen leveren van groenten, melk en voedingsartikelen komen er ook verzoeken binnen voor het mogen knippen en scheren. De Hobokenbank doet in maart 1930 het verzoek relaties met het huis te mogen aanknopen.

Er moet orde op zaken worden gesteld. Er komen ook klachten binnen van leveranciers die lid zijn van de Ned. Herv. Gemeente en trouw de kerk bezoeken. Zij zijn het niet eens met het feit dat leveranciers van andere kerken mogen leveren aan het huis. Op 29 sept. 1933 wordt in de vergadering besloten dat in verband met het grote aantal aanvragen tot leverantie van goederen en diensten (zoals schilderwerk, klompen, kruidenierswaren, brood, melk, kapper, begrafenis, etc) voortaan alleen leden van de Ned. Herv. Gemeente als leverancier te accepteren met de toevoeging dat eenmaal toegelaten zaken zullen behouden blijven.

De 'broodnijd' onder leveranciers zal de gehele geschiedenis door blijven meespelen.

We lezen de notulen van 28 mei 1935:

"Met toestemming van het Crisisbureau te den Haag levert nu de Heer Baars de versche melk voor 5½ cent per liter. Namens 19 melkslijters was Van Schuilenburg bij de voorzitter om te reclameren. De leverantie was echter reeds aan de Heer Baars toegezegd en blijft voorlopig zoo."

Ook de kappers zijn het niet geheel met elkaar eens en vinden het onjuist als één kapper het Rusthuis gedurende een jaar 'mag bedienen'. De regenten besluiten daarom dat de kappers niet het gehele jaar, maar elk 3 maanden om beurten hun werk in het Rusthuis zullen verrichten.

De spoeling wordt dun. Op 4 maart 1938 vraagt Verwoert de barbier de gunst. Dit wordt toegestaan.

De afspraken lijken te vervagen. In het notulenboek wordt in mei 1950 aangetekend:

"Het blijkt dat lidmaten van de Geref. Kerk worden geweerd als leveranciers van het Huis. Waarom gebeurt dit niet met Oud-gereformeerden en diegenen, die tonen in feite meer tot de Geref. Gemeente dan tot onze Herv. Kerk te behoren?"

Besloten wordt dat het D.B. bij de Kerkel. ontvanger zal informeren of onder de Rhenense leveranciers personen zijn, 'die niet meer tot onze kerk behoren' en hoe het staat met de betaling van de Hoofdelijke Omslag.

Op 28 december van datzelfde jaar en het daarop volgend jaar komt deze zaak weer

INSTRUCTIE

VOOR DEN

VADER en de MOEDER

IN HET

MULPPERSONEEL

PROTESTANTSCH BESTEDELINGENHUIS

binnen de gemeente RHENEN.

ARTIKEL 1.

De verzorging der bestedelingen in het Protestantsch Bestedelingenhuis binnen de gemeente Rhenen wordt, onder toezicht van het bestuur, waargenomen door een vader en moeder, die onder zich hebben het hulppersoneel, door het bestuur aangesteld.

ART. 2.

De Vader en Moeder worden door het Bestuur in het bijzijn van de verpleegden op plechtige wijze in hunne betrekking ingeleid, nadat hun eerst deze instructie is voorgelezen.

ART. 3.

De Vader en Moeder ontvangen een jaarlijksche bezoldiging, door het bestuur vast te stellen, benevens vrijheid van kost, inwoning, bewassing, geneeskundige hulp en dergelyken.

ART. 4.

Zij moeten zich gedragen naar de vastgestelde reglementen en zorg dragen voor de strikte uitvoering van besluiten van het bestuur.

ART. 5.

Zij zullen niet straffen dan in overleg met de huismeesters of met den President van het bestuur; wanneer het straffen onmiddellijk noodig is, mag de Vader of Moeder handdeend spreken, nijdig over eenkomstig art. 7 alinea 1 van het reglement op de huiskode.

ART. 6.

De Vader en Moeder zullen samen met de andere verpleegden aan dezelfde maaltijden deelnemen. De Vader zal voorgaan en eindigen in het gebed en voor iedereen maaltijd en gedeeft van Gods Woord lezen.

Het Bestuur kan dit artikel tijdelijk ter zijde stellen wat betreft de eerste alinea.

ART. 7.

Ten allen tijde zullen de Vader en de Moeder in het Gesicht tegenwoordig zijn; de afwezigheid van een van beiden echter is slechts voor korten tijd en voor noodzakelijke gevallen goedgekeurd. Voor het verlaten van de gemeente is steeds de toestemming van het bestuur noodig.

ART. 8.

Bij ziekte van verpleegden geven zij onmiddellijk kennis aan een der Huismeesters; bij nood aanbieden zij dadelijk den aan de Stichting verbonden geneesheer.

ART. 9.

Bij de maandelijksche vergadering van het Bestuur legt de Vader een rekening over van de door hem gedurende de afgelopen maand gedaan uitgaven en ontvangene inkomsten.

ART. 10.

De Vader en Moeder zullen in overleg met de huismeesters de dagelijkse voeding regelen.

ART. 11.

De afdelingen van jeugdige en oudere bestedelingen worden zeer streng gescheiden gehouden; zoowel wat betreft eten, slapen, als wat raagt het gewone dagelijkse leven.

ART. 12.

De Vader en Moeder zijn verplicht de bestedelingen te plaatsen in de afdelingen, welke het bestuur zal aanwijzen.

ART. 13.

De met de verzorging der jeugdige bestedelingen belaste persoon gebruikt niet deze dezelfde maaltijden en handelt daar op dezelfde wijze als de Vader en de Moeder bij de ouderen.

ART. 14.

De in het voigze artikel bedoelde persoon verzorgt onder toezicht en volgens beveling van den Vader en de Moeder de hare toevertrouwen.

ART. 15.

De Vader en Moeder en ieder die tot het Hulppersoneel behoort kunnen op de bestuursvergadering berichten of bezwaren inbrengen, die natekening zullen worden onderzocht.

Op verlangen van het Bestuur zijn zij verplicht in de bestuursvergaderingen te verschijnen, tot dat deel waarmede het bestuur zulks noodig acht.

ART. 16.

Geen verandering in dit Reglement wordt gemaakt dan met de stemmen der tegenwoordig zijnde leden van het bestuur.

Alles vastgesteld op de vergadering van het Bestuur van het Protestantsch bestedelingenhuis binnen de gemeente Rhenen, den 24ten Januari 1889.

DR. P. N. PIKAAR, *President*,
DR. N. M. DE LIGT, *Secrétaris*,
W. A. SANDERK, *Verzorgingsheer*,
J. A. LUCIUS DE ROOIJ,
D. SANDERK,
A. VAN VOORTLUUSEN,
J. H. BAAS,
R. T. DE CVELDER.

ter tafel. Er volgt een discussie over leveranciers die, alhoewel lidmaat van de kerk te zijn, toch elders ter kerke gaan. Anderen bezoeken in het geheel geen kerk. Na rijp beraad wordt besloten, dat alleen leveranciers, die weigeren de hoofdelijke omslag te betalen, van de lijst zullen worden afgevoerd.

12 december 1951: de Kerkeraad vraagt te onderzoeken of de firma X een Roomse firma is, en zo ja, of het niet mogelijk is tegen dezelfde prijzen elders te kopen. De voorzitter deelt mede, dat dit vermoeden inderdaad juist is en alleen in geval van beduidend prijsverschil bij deze firma zal worden gekocht.

Herdenkingen

Gedurende de vele jaren heeft men bewezen dankbaar te zijn voor al hetgeen tot stand is gebracht. In de geschiedenis van bijna 100 jaar bejaardenzorg komen we diverse malen feest- en gedenkdagen tegen.

De eerste keer is dat in april 1929. In een regentenvergadering attendeert de secretaris Ds. Van Willenswaard de anderen op het feit dat op 15 mei het 40 jaar geleden zal zijn dat het Bestedelingenhuus geopend werd. Verschillende oud-regenten zullen worden uitgenodigd om dit 40-jarig bestaan 'plechtig te gedenken'.

Bij deze feestelijke gebeurtenis ontvangen de verpleegden (de opgenomen bestedelingen) f 1,-. Vader en Moeder ontvangen elk f 10,- en de 2 meisjes ieder f 2,50. Deze feestdag wordt ingeluid door een net nieuw aangeschafte luidklok.

We zijn tien jaer verder

In de notulen van 30 maart 1939 lezen we: "Besloten wordt op maandag 15 mei het 50-jarig bestaan der Stichting feestelijk te herdenken. De heer v.d. Horst komt terug op het besluit van de vorige vergadering, waarin werd voorgesteld dat de Stichting aan de Cunerakerk n.a.v. het 50-jarig bestaan een koperen lichtkroon zou schenken met 24 lichtpunten, kostende ca. f 750,- terwijl het daaraan verbonden werk gratis zou worden verricht door de heren v.d. Horst en van Waveren. De kosten voor het Rusthuis zullen over 3 jaar worden verdeeld. Aldus besloten." Burgemeester d'Aumale van Hardenbroek, hield een toespraak en bedankte o.m. de regenten en regentessen.

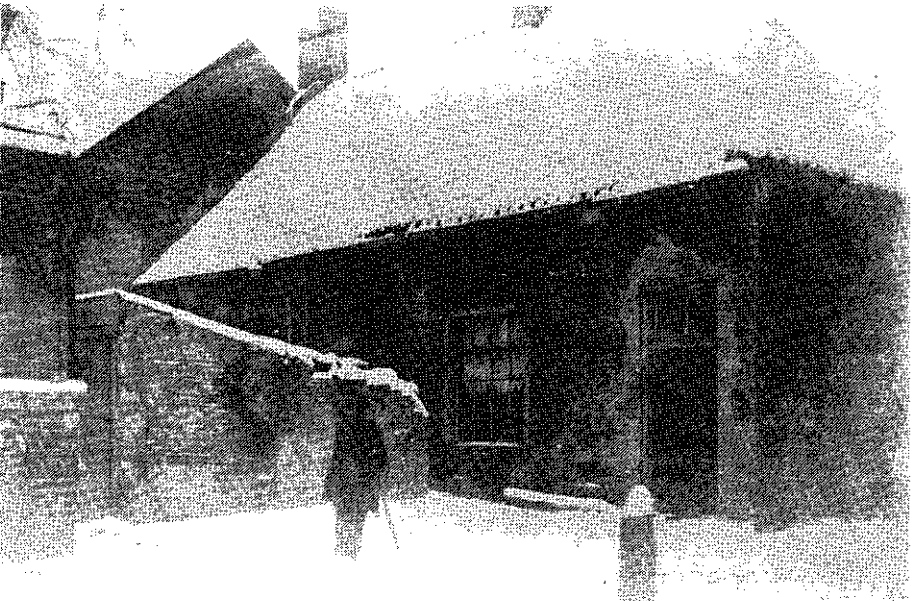
Ds. van Willenswaard sprak. Gezongen werd psalm 103:1 en daarna gaf de voorzitter een overzicht van de toestand van het Rusthuis op heden en wijdde enige woorden aan de toekomstige plannen, waarbij een nieuw, groter en meer modern ingericht gebouw als hoofdwens werd gesteld.

De waarn. secretaris, Ds. van Willenswaard gaf een belangwekkend overzicht van het ontstaan en de ontwikkeling van het Rusthuis gedurende de afgelopen 50 jaren, één en ander ontleend aan de notulen der in die tijd gehouden vergaderingen, welk verslag in het archief zou worden opgenomen. Dit overzicht is helaas verloren gegaan.

Enkele andere sprekers hielden een toespraak, waarbij o.m. dr. Waller werd gelukgewenst met het hem door HKH Prinses Juliana uitgereikte Kruis van Verdienste van het Ned. Rode Kruis. Na het slotwoord van de voorzitter volgden een dankgebed en gemeenschappelijk gezang. Daarna werden verversingen aangeboden en werd er een rondgang door het gebouw gemaakt.

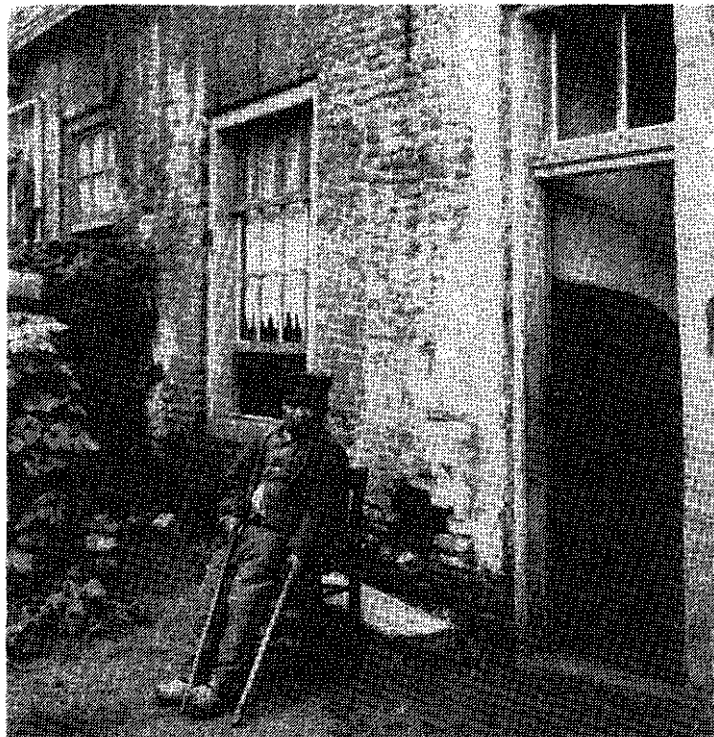
De eerste 'Vader' van het Bestedelingenhuus, P.J. Baale op de binnenplaats van het oudste Bestedelingenhuus. Rechts de toegangspoort vanuit de Koningstraat, geheel rechts is nog juist iets van de Gasthuiskapel te zien.

Een van de huisjes aan de Gasthuisstraat, welke deel uitmaakte van het eerste Bestedelingenhuus. De foto is van 1909. De oude man was Hendrik 'de Beer' (Van Dijk). De pomp links was in 1892 aangelegd.

De binnenplaats van de voormalige huisjes van het Gast- en Weeshuis.

Een van de bekendste bewoners van het Bestedelingenhuys was Hendrik van Dijk ('de Beer', overl. 1913). Hij zit hier voor zijn woninkje aan de Gasthuisstraat. Het is de woning waar vader Baale voor staat, zie de foto op pagina 13. De foto is van oktober 1909.

Ook in 1949 is het feest. Op plechtige wijze wordt dan het 60-jarige jubileum gevierd. Ditmaal met een herdenkingsdienst in gebouw Irene. In het Rusthuis is er een feestavond met film en aanbidding van het Jubileumgeschenk. Het personeel krijgt ½ maandsalaris.

Het door de fa. Hovestad vervaardigde theelepeltje met inscriptie, n.a.v. het 60-jarig jubileum, is bijzonder mooi uitgevallen. Er wordt een exemplaar aangeboden aan alle verpleegden, personeel, kerkeradsleden, kerkvoogden, notabelen, regenten en aan allen die zich (volgens het toenmalige feestcomité) verdienstelijk jegens het Huis hebben gemaakt.

Dit jubileum geeft in de bestuursvergadering wat problemen. De regentessen hebben namelijk uit de krant vernomen dat het 60-jarig jubileum op feestelijke wijze zal worden gevierd. Zij vinden het niet leuk op deze wijze van dit feit kennis te moeten krijgen.

Deze fout werd mogelijk doordat drie maanden tevoren het besluit genomen was om niet meer gecombineerd te vergaderen. Voordien vergaderden de regenten en regentessen gezamenlijk. Op 25 februari 1949 ontstaat er een conflict tussen de dames en de heren. Omdat de dames liever afzonderlijk vergaderen wordt op die datum besloten afzonderlijk te vergaderen. Uitsluitend in dringende gevallen zal voortaan gecombineerd worden vergaderd.

De laatste keer dat de Stichting wordt herdacht is in 1964. De Stichting bestaat dan 75 jaar. Even nog is er onenigheid over de juiste datum. Nadat de secretaris precies had uitgezocht wanneer deze dag viel, werd op 15 mei dit jubileum gevierd met een film van de blindenvereniging, een etentje en muziek. Hierbij wordt uitdrukkelijk vermeld dat de dames-bestuursleden hiervoor ook worden uitgenodigd.

Wel vond men aanleiding het 10-jarig bestaan van de Tollekamp te herdenken (in 1967 in gebruik genomen). De eerste week van mei 1977 werd dit feit gevierd, waarbij Ouwehands Dierenpark een belangrijke plaats innam.

Personeel

Het Huis heeft in de loop der tijd verschillende directies gekend. Ten tijde van het Bestedelingenhuis werd de dagelijkse leiding, geheel naar het gebruik in die dagen, toevertrouwd aan een Vader en Moeder.

De namen van vrijwel alle vaders, vanaf het begin tot aan 1946, konden worden achterhaald. Enkele interessante details werden via het Bevolkingsregister opgespoord. Zo bleken van de laatste vier vaders er drie uit het hoge noorden afkomstig te zijn: Smedema was geboren in Oostdongeradeel, Visser in Tietjerksteradeel en vader Kreeft in Hoogeveen. Onder de vermelding van het beroep kwamen wij tegen: armenvader en armenmoeder, huisbewaarder en vader Prot. Bestedelingenhuis.

De vaders en moeders (tot en met Molenberg) woonden in de Gasthuisstraat, dit adres veranderde later in Koningsstraat. Toen vader Baale in het bevolkingsregister (van 1890-1918) werd ingeschreven (1889), werden tevens alle bestedelingen op dezelfde bladzijde(n) ingeschreven: zo'n 70 namen staan vermeld onder de B. van Baale en niet, zoals de overige Rhenense ingezetenen, onder hun eigen letter (Bevolkingsregister deel 11: In deel 24 zijn vele namen van de latere periode onder Bestedelingenhuis vermeld).

Het volgende overzicht kon worden gereconstrueerd:

P.J. Baale	1889-1901 (overl.)
B. van Leeuwen	1902-1903 (overl.)
A. Smedema	1903-1905
S. Molenberg	1906-1911
S.J. Visser	1911-1923 (?)
	?
R. Kreeft	1929-ca 1946

Na de laatste vader, Kreeft, werd de leiding aan een aantal directrices, die kwamen en gingen, opgedragen. Sinds 1985 is er voor het eerst een directeur benoemd.

Personeel werd in de beginperiode aangesproken met dienstbodes en huispersoneel. In 1929 stond voor dienstbodes f 275,- begroot en ontving men af en toe f 5,- reisgeld.

In 1934 blijkt de tijd van salarisverhoging tot het verleden te gaan behoren. In de notulen van 6 november lezen we dat de Vader verlaging van zijn inkomen krijgt en evenzo het overige personeel.

Voor vader en moeder bedroeg het max. salaris f 900,-, de toeslag per kamer was f 5,-, verzekering f 182,60, ouderdomsrente f 57,20, ziekteverzekering ca. f 48,-, ongevallen f 30,80. Vader moet voortaan zelf inkomstenbelasting betalen. Kostgeld vervalt.

De zuster: salaris f 440,-, verzekering f 372,50, ziekteverzekering f 41,40, ouderdomsrente f 25,20, invaliditeit f 26,-, geen kostgeld in de vakantie.

1e dienstbode: f 300,-, kamertoeslag f 2,- per kamer per jaar, ziekte en ongevallenverzekering f 26,-, ouderdomsrente f 41,40 geen vrijdom van inkomstenbelasting.

2e dienstbode: f 240,-, kamertoeslag f 2,-.

Dagmeisje: f 234,-.

Niet alleen op personeel wordt bezuinigd. Ook op voedingsmiddelen moet van tijd tot tijd bezuinigd worden. Dit is ook het geval met de roomboter. Besloten wordt geen roomboter meer te verstrekken. Mochten er verpleegden zijn die toch roomboter wensen, dan kunnen zij tegen bijbetaling van het prijsverschil hun pakje margarine inruilen.

Verpleegprijzen

De 'bestedelingen' werden vroeger 'verpleegden' genoemd, ook al waren ze kerngezond. Later kwam het woord 'bewoners' in gebruik. Het gevolg was dan ook, dat vroeger over 'verpleegprijzen' werd gesproken. Tegenwoordig heeft men het over 'pensionprijzen'. Dat de geldontwaarding en de reeks kostenstijgingen in de loop der tijd ook niet aan deze pensionprijzen voorbij is gegaan, zal het onderstaande staatje duidelijk illustreren:

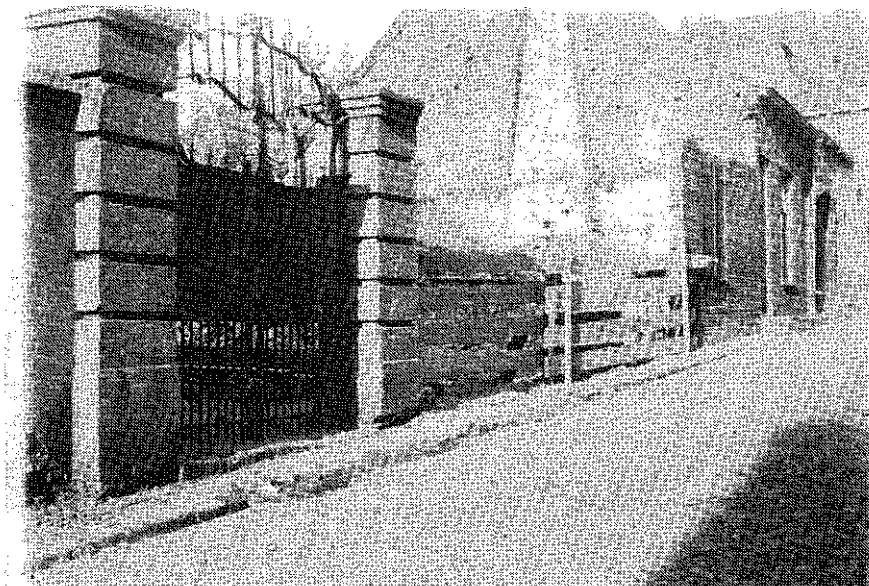
	1889-1906	1907	1962	1965	1970	1976
zaalbewoners	f 8,50	f 10,-	f 165,-	f 200,-		
kamerbewoners			f 200,-	f 265,-	f 465,-	f 1.320,-
echtparenkamers			f 300,-	f 410,-	f 750,-	f 2.040,-

alle prijzen zijn per maand.

De Gasthuisstraat in het begin van deze eeuw, gezien in oostelijke richting. Links het Gasthuiskerkje.

De toegangspoort naar de huisjes aan de Gasthuisstraat, die samen het Bestedelingenhuis werden genoemd. De foto is uit 1911, het nieuwe onderkomen aan de N. Veenendaalseweg was reeds in gebruik genomen; een van de pandjes naast de poort was net afgebroken.

REGLEMENT

DER

HUISORDE

VAN HET

**PROTESTANTSCH —
BESTEDELINGENHUIS**

TE RHENEN.

Electrische Drukkerij C. WAHNER, Rheden.

REGLEMENT.

ARTIKEL 1.

Van de verpleegden wordt verlangd gehoorzaamheid en onderwerping aan Bestuurders, alsmede aan Vader, Moeder en hulppersoneel.

Art. 2.

De verpleegden moeten zich onthouden van het ijdel gebruiken van 's Heeren Naam, alsmede van onzedelijke gesprekken en handelingen.

In alle opzichten moeten zij zich ordelijk en betamelijk gedragen. Zij zullen zich zooveel mogelijk rein houden en vooral aan tadel zindelijk verschijnen. Het spuwen op de vloeren is verboden. Ieder verpleegde zal op den daarvoor vastgestelden tijd aan de maaltijden moeten komen.

ART. 3.

De verpleegden zullen de huiselijke en openbare Godsdienstoefeningen getrouw en eerbiedig bijwonen. Vrijheid om van de openbare Godsdienst-oefening thuis te blijven kan door Vader en Moeder worden verleend.

ART. 4.

Het misbruik van sterken drank, het bezoeken van tapperijen, het vragen van giften is den verpleegden ten strengste verboden. Het pruiemen buitenshuis is verboden, het rooken wordt alleen buiten en in de mannen-gezelschapzaal toegelaten.

ART. 5.

Geen verpleegde mag zonder verlof van den Vader of de Moeder het huis verlaten. Vaste uitgaansdagen worden door het Bestuur bepaald. De verpleegden hebben zich te houden aan bepaalde tijd en orde van uitgaan en thuiskomen.

ART. 6.

De verpleegden zijn verplicht den arbeid, zoo-wel voor het huis als voor particulieren, door den Vader of de Moeder hen opgedragen, te verrichten. Ook bij den arbeid buiten het huis staan zij onder toezicht van Vader of Moeder.

ART. 7.

Het door de verpleegden van particulieren verdiende loon komt voor $\frac{1}{3}$ ten voordele van het huis.

ART. 8.

De verpleegde die zich misdraagt en zich niet stoort aan orde en regel, wordt gestraft.

ART. 9.

De straffen die kunnen worden opgelegd, bestaan in: verbod van uitgaan; kamerarrest; het ontnemen van voorrechten.

Bij aanhoudend wangedrag kan de verpleegde door het Bestuur uit het huis worden verwijderd.

ART. 10.

De verpleegden hebben het recht na zulks vooraf aangevraagd te hebben, in de vergadering van het Bestuur bezwaren in te brengen.

ART. 11.

In de mannen-gezelschapzaal, als ook in die der vrouwen, zal een afschrift van dit Reglement aan den muur worden opgehangen.

ART. 12.

Geen verandering in dit Reglement wordt gemaakt dan met $\frac{2}{3}$ der stemmen van de tegenwoordig zijnde leden van het Bestuur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Bestuur van het Protestantsch Bestedelingen-huis te Rhenen, den 12^{den} Juli 1911.

Ds. J. M. LAMMERS,
Voorz. en waarn. Secr.
G. LECCUS DE RIDDER,
Penningmeester.
Jhr. G. J. A. SCHIMMELPENNINCK,
P. RECTER,
D. J. BAARS,
C. VAN VOOR THUIJSEN,
G. R. SCHUT.

Foto pagina 20

Een fraaie foto van het noordelijk deel van Rhenen, genomen in 1911 vanaf de Cuneratoren. Rechts de Gasthuiskerk, linksboven het nieuwe Bestedelingenhuis aan de Nieuwe Veenendaalseweg. Net achter de molen staat de Openbare Lagere School, op deze plek staan thans de apotheek en de bibliotheek.

Foto pagina 21

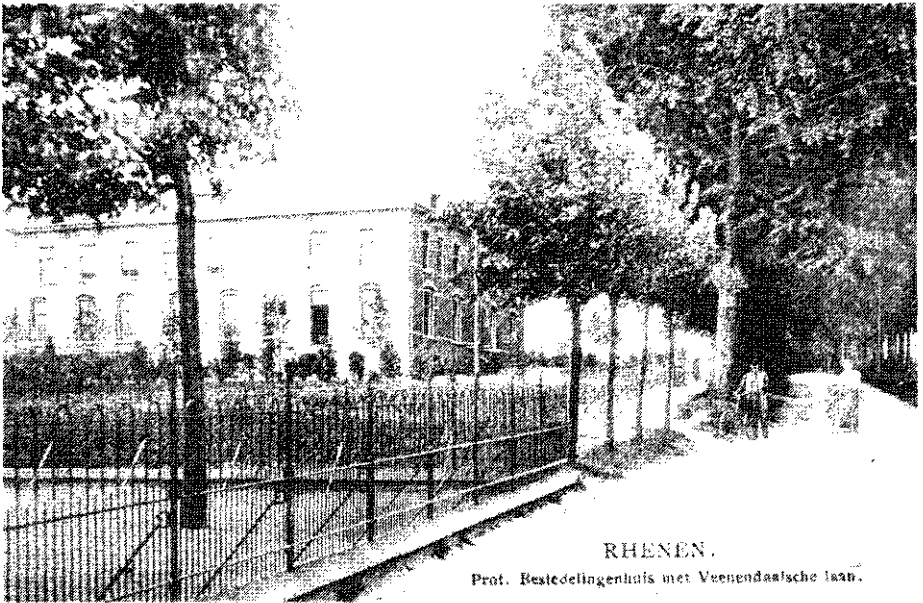
Op de hoek van de Gasthuisstraat en de Koningstraat heeft eeuwenlang het hier afgebeelde Gasthuiskerkje gestaan, dat na de laatste oorlog werd afgebroken. Achter dit gebouw stonden de huisjes, die deel uitmaakten van het Bestedelingen-huis. Rechts het ijzeren hek, dat toegang gaf tot het Huis. (foto Monumenten-zorg).

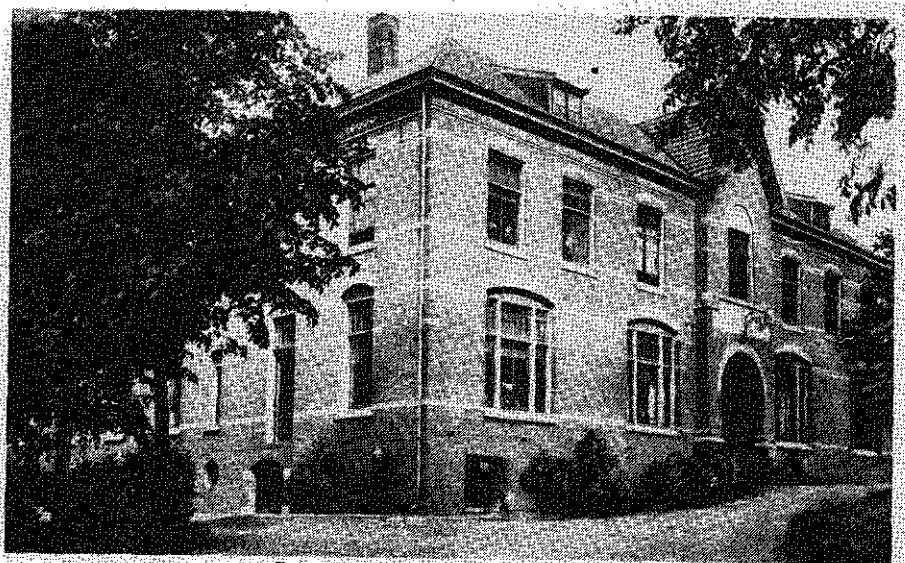
De voorgevel van het Bestedelingenhuys, ca 1920.

RHENEN.

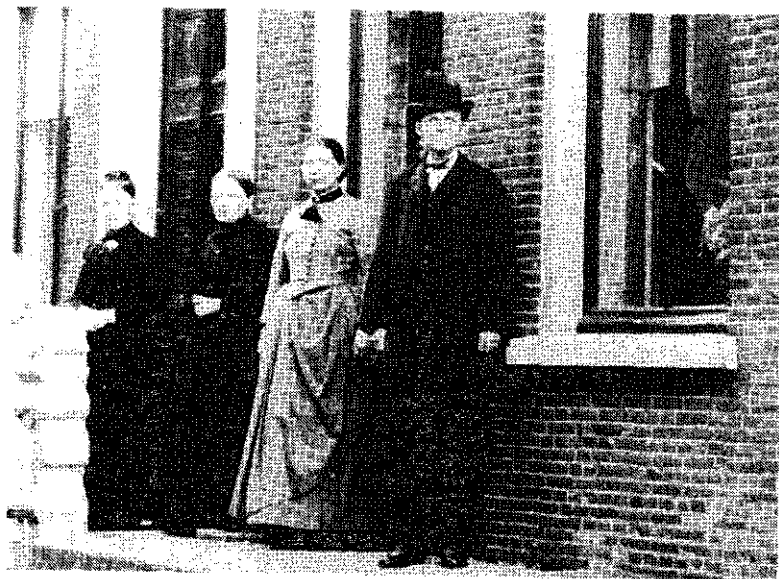
Prot. Bestedelingenhuys met Veenendaalse laan.

Deze foto van het Protestantisch Bestedelingenhuys werd vlak na de opening in 1910 gemaakt. De Veenendaalseweg, toen nog laan geheten, stond vol met grote beuken. Het is de oudste bekende foto van dit gebouw.

Prot. Bestedelinghuis, Te Rhenen

Een foto van het Bestedelinghuis van voor 1930: de veranda ontbreekt nog.

Willem van Nas (1844-1928), (rechts op de foto), 'oud uitgever', was een wat zonderlinge rentenier die zeer lang in Rhenen heeft gewoond. Samen met zijn zuster Keetje heeft hij veel geld aan de Diaconie geschonken. In 1906 schreef Van Nas een boekje over Rhenen, waarin een aantal prentbriefkaarten was opgenomen. Hij heeft de grote schenking gedaan, die het mogelijk maakte, in 1910 het Bestedelinghuis aan de Nieuwe Veenendaalseweg te bouwen.

ALGEMEENE VOORWAARDEN

EN

BEPALINGEN

TOT OPNEMING IN HET

„RUSTHUIS” te RHENEN

ARTIKEL 1.

Entreegeld 125.—.

ART. 2.

Een driemaandelijksch verpleeggeld van f 90.—, tekenen bij vooruitbetaling aan den penningmeester te voldoen.

ART. 3.

Een driemaandelijksch ziekingeld van f 3.75, voor *vrije gewone genees- en heekkundige hulp* of operatie in een ziekenhuis. Alle *buitengewone* uitgaven bij ziekte, alsmede de kosten van het vervoer naar een ziekenhuis of krankzinnigen-gesticht zijn voor rekening van hen die de verpleging in het Rusthuis hebben aangevraagd.

De verpleegden ontvangen de medische behandeling van den Geneesheer, door het college van Regenten aangewezen; alleen in overleg en voor eigen rekening met voornoemd college, kunnen zij door een anderen Geneesheer worden behandeld.

ART. 4.

Begraveniskosten 175.—, tenzij in overleg met het Bestuur anders wordt overeengekomen.

De verpleegden, welke, bij hunne opname, in een begrafenisfonds zijn ingeschreven, zijn verplicht de polissen of boekjes af te geven en eene volmacht te teekenen, waarbij de penningmeester der stichting gemachtigd wordt bij hun overlijden, de uitkeering in ontvangst te nemen. Bij onverhoopt vertrek uit de Stichting, mogen zij de polissen of boekjes tegen terugbetaling der door de Stichting voorgeschoten gelden medenemen.

Bij overlijden wordt 2 weken verpleeggeld, na datum van overlijden, in rekening gebracht.

ART. 5.

Indien een op te nemen persoon *bijzondere hulp*, verzorging of nauwlettend toezicht noodig heeft, komt dit ten laste van hen, die opname hebben verzocht.

ART. 6.

Bij wijze van proef kan men voor tenminste een maand tot drie maanden in de Stichting worden opgenomen tegen een verpleeggeld van f 35.— per maand bij vooruitbetaling, tenzij in overleg met het Bestuur anders wordt overeengekomen; alle andere onkosten zijn voor rekening van hen die de verpleging in het Rusthuis hebben aangevraagd. *Het entreegeld* wordt, bij eventueel

verlaten der Stichting, terugbetaald.

ART. 7.

In buitengewone gevallen kan men zich tegen een zekere som, of tegen lijfrente, voor het leven *inkoop*. Dit geheel ter beoordeeling van het college van Regenten.

ART. 8.

Zij, die in de Stichting zullen worden opgenomen, behooren een *uitrusting* te bezitten van onder- en bovenkleeding en schoeisel, te weten: 4 stuks van elke onderkleeding in goeden staat, een paar schoenen, een paar pantoffels, weekseche en Zondagsche bovenkleeding.

De onkosten, verbonden aan het *verstellen* en de *gewone reparaties* van kleedingstukken en schoenwerk zijn geheel in de *verplegingsprijs* inbegrepen. Het noodzakelijk aanschaffen van *nieuwe boven- en onderkleeding*, zoowel als van *schoenen* en *pantoffels*, kortom de aankoop van al het noodzakelijke nieuwe voor de verpleegden, komt *ten laste van de Instelling of persoon voor wiens rekening de verpleegden zijn opgenomen*. Vooral wordt door het Bestuur toestemming gevraagd, tot aankoop hiervan.

ART. 9.

De *kosten verbonden aan de opneming* van verpleegden, met hun goederen, zijn steeds voor rekening van degenen, die opneming hebben verzocht.

ART. 10.

De verpleegde wordt *liefst onder geleide* verwacht, terwijl de *penningmeester* van het College van Regenten, eenige dagen vooruit van hun komst in kennis moeten worden gesteld.

ART. 11.

Nagelaten goederen en contanten, tenzij anders overeengekomen, vervallen aan de Inrichting. Het Bestuur behoudt zich het recht voor, hiervan ten behoeve der nabestaanden af te wijken.

ART. 12.

Het College van Regenten behoudt zich het recht voor *borgen te eischen*, ter verzekering van de richtige nakoming der financiële verplichtingen der aanvragers-verpleegden.

ART. 13.

Vóór de opneming in de Stichting moet een *gezegeld contract* overeenkomstig de „Algemene Voorwaarden” door den aanvrager worden geteekend, waarvan deze een afschrift ontvangt.

ART. 14.

De *volgende stukken* moeten bij of voor de opneming in de Stichting worden overgelegd:

- a Een verhuurbiljet naar de Gemeente Rhenen.
- b Een verklaring van den geneesheer, als bedoeld in het formulier van aanvraag onder Nr. 9, 10 en 11.

- c Een uittreksel uit het geboorteregister.
- d Is de man weduwnaar, een uittreksel uit het overlijdensregister van de overledene vrouw.
Is de vrouw weduwe, een dergelijk bewijs van den overleden man.
De stukken sub. c. en d. zijn vrij van zegel en kosteloos verkrijgbaar ter plaatse waar de geboorte of het overlijden plaats had. De stukken moeten dienen om bij eventueel overlijden in de Stichting, ter secretarie der gemeente aangifte te kunnen doen.
- e Een volledige opgaaf van onder- en bovenkleeding, en kortom van alles wat de verpleegde meebrengt, ook o.a. hetgeen hij (zij) aan heeft.
- f. Een juist adres van het naaste familielid, verzorgers of kennissen, die eventueel de verantwoording op zich nemen voor de opvolging van het contract, dat vóór de opneming in de Stichting gemaakt wordt.

ART. 15.

Alle verpleegden ontvangen een wekelijksch *zakgeld* van f 0.50. Daarenboven kunnen verpleegden voor het verrichten van lichte diensten en werkzaamheden, in het Huis of den tuin, worden *bezoldigd* met f 0.25 per week.

Het *zakgeld*, tenzij anders is overeengekomen, komt *ten laste van de Instelling of persoon, voor wiens rekening de verpleegde is opgenomen*.

Voor verpleegden, welke voor rekening zijn opgenomen van de Diaconie der Ned. Herv. Gem., van het Gast- en Weeshuis, alsmede van de Burgerlijke Gemeente, te *Rhenen*, gelden gewijzigde bepalingen van verpleeggeld en anderszins

ART. 16.

Indien een verpleegde *vóór* het afloopen van een kwartaal, de Inrichting verlaat, zoo is deze verplicht het *volle loopende kwartaal* aan den penningmeester te voldoen. De termijn van opzegging voor hen, die *vrijwillig of op verzoek van het Bestuur* de Inrichting verlaten, is 3 maanden. Alleen in het laatste geval restitueert het Bestuur het entreegeld. In alle gevallen van vertrek, worden de begrafeniskosten gerestitueerd. (ART. 4).

ART. 17.

Regelingen, welke van bovenstaande en nevengaande artikelen afwijken moeten bij geschrifte blijken en zijn aan de goedkeuring van het Bestuur onderworpen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Bestuur van het Rusthuis te Rhenen den 9den September 1937.

G. C. d'AUMALE BARON VAN HARDENBROEK, *Voorzitter*.

Ds. A. Gr. v. WILLENSWAARD, *Vice-Voorzitter*.

Ds. JOH. KIJNE, *Secretaris*.

D. A. VAN GINKEL, *Vice-Secretaris*.

G. A. BAUW, *Penningmeester*.

P. J. VAN DEN BOSCH.

P. KINNEGIM.

J. VAN DER HORST, Sr.

R. VAN VOORTHUIJSEN.

Foto pagina 26

Luchtfoto uit 1930 van het stuk land, gelegen tussen de Nieuwe Veenendaalseweg en de Bantuinweg, dat vanouds bezit is geweest van het Gasthuis. Het oorspronkelijke driehoekige perceel, op de kaart uit 1602 weergegeven onder A, is op de foto duidelijk te herkennen. In de punt staat de Openbare Lagere School, daarna het Bestedelingenhuis, daarboven het Wijkcentrum. Linksonder het Huis de varkensstallen. Rechts onder zijn de huisesjes van de Driehoek nog te zien.

Foto pagina 27

Ter gelegenheid van het 40 jarig bestaan van het Bestedelingenhuis werd voor de hoofdingang een groepsfoto van bewoners, notabelen en regenten gemaakt. Enkele bekende personen: geheel linksboven G.J. Klaassen, diaken en notabel, middenboven de archivaris Dr. R. Jesse (regent), rechtsboven de gemeentesecretaris Sleswijk Visser. Midden rechts, tussen de dames in het wit, Ds. G. van Willenswaard en de tweede van rechts is Gijs Fieren (pers). Onder Fieren Fien van Willenswaard. In het midden vader Kreeft, rechts van hem moeder Kreeft en boven haar mevr. Van Willenswaard.

Foto pagina 28

Er werd feest gevierd in het Rusthuis, toen omstreeks 1937 het echtpaar Gerrit en Wilhelmina van Tintelen-van Manen 70 jaar getrouwd waren (het echtpaar op de voorgrond). Vele leden van de familie poseerden, samen met vader en moeder Kreeft (links en rechts van het 70-jarig bruidspaar), maar ook aanwezig waren onder meer de bewoners juffr. Van Leeuwen (tweede van rechts), de ex kok van De Koning van Denemarken Pel (derde van rechts op de tweede rij), Maria Jonkhans (geheel linksboven), Naatje (de Beer) van Dijk (naast de lamp) en Fie Pluijgers (rechts onder de lamp).

Oorlog

De dreiging van de tweede wereldoorlog is merkbaar in de officiële stukken van het Huis.

We citeren uit de notulen:

9 december 1938: Ingekomen een brief van dr. Waller als hoofd van de Geneeskundige Dienst. Gevraagd wordt in tijden van oorlogsgevaar te willen afstaan:

1. beide eetkamers, keuken, bijkeuken en zitkamer van Vader en Moeder. Naar aanleiding hiervan vraagt men zich af, waarom dr. Waller niet aangeeft, waar de verpleegden en personeel tot een getal van ongeveer 50, een onderdak hebben te vinden.

2. gevraagd wordt dat in oorlogsgevaar de Moeder voor de voeding moet zorgen. Opgemerkt wordt dat deze taak veel te zwaar is, vooral bij oorlogsgevaar, t.o.v. de verpleegden.

3. gevraagd wordt dat het Rusthuis voor 12 stuks ledikanten met toebehoren zal zorgen en gereed zullen zijn. Opgemerkt wordt dat het niet op de weg van het Rusthuis ligt, deze extra uitgave van ca. f 200,- te doen. Het Rusthuis is geen philanthropische inrichting. Het ligt op de weg van de afd. Rhenen van het Rode Kruis om voor ledikanten e.d. te zorgen.

4. Gevraagd wordt de kelders tot schuilkelders in te richten. Gezegd wordt in de brief dat het gemakkelijk is klaar te maken: wat houten balken en wat zakken zand en de kelders zijn klaar. Opgemerkt wordt, dat dit wel heel eenvoudig wordt voorgesteld en men oordeelt: geen kelder is beter dan een slecht ingerichte kelder. In oorlogsgevaar is het gymnastieklokaal van de O.L.S. een uitnemend gebouw voor hulp hospitaal: centraal verwarmd, ten alle tijde beschikbaar, centraal gelegen bij allerlei lokalen, geschikt voor uitbreiding. Het Rusthuis kan in zulk een tijd krachtadig helpen: logies, verstreken van verplegers en verpleegsters van hulp in voeding en verzorging, uitleenen van ledikanten, stoelen, tafels, dekens en lakens en alles wat niet strikt nodig is, en in zulke tijden gebruikt kan worden.

30 januari 1939. Wat de wens betreft van dr. Waller over de schuilkelders, wordt besloten een schuilkelder in het Huis in gereedheid te laten brengen en wordt toegestaan schuilgraven te laten aanleggen langs het hek van het Rusthuis, evenwijdig met de weg.

5 februari 1940. Tenslotte besluit de vergadering op voorstel van de voorzitter, in verband met de precaire toestand waarin ons land zich tussen oorlogvoerende mogendheden gesteld ziet, de mantels der effecten aan de Stichting toebehorende, elders in ons land bij een Bank in openbare bewaring te geven. De 2e voorzitter en de penningmeester zullen hierover in overleg treden met de directeur van het bijkantoor Rhenen van de Hobokenbank waar effecten met couponbladen thans in een safe zijn ondergebracht.

Op 1 januari 1940 was de bevolking van het Rusthuis als volgt:

Zaalbewoners van elders	24
Verpleegden voor rekening van het BA te Rhenen	16
Verpleegden voor rekening van het Gast- en Weeshuis	5
Verpleegden voor rekening van de Diaconie te Rhenen	8
Kamerbewoners	5
personeel met inbegrip van de Vader en Moeder	7
	<hr/>
	65 personen

De verslagen van de vergaderingen vanaf maart 1940 - oktober 1947 ontbreken.

In de oorlogsperiode moesten de bewoners van het Rusthuis tweemaal geëvacueerd worden. De eerste maal lezen we daarover in de Overheids uitgave "Evacuaties in Nederland 1939-1940" door J. Koolhaas Revers:

1940

"De tweede kleinere inrichting uit Rhenen, die voorkomt in de geschiedenis van gestichten, is het Rusthuis voor Ouden van Dagen aldaar, waarvan volgens vooraf beraamd plan 54 patiënten en 7 leden van het personeel zouden moeten worden vervoerd naar "Huize Agatha" te Oostvoorne. Ook hier bleek in de praktijk der evacuatie het te vervoeren aantal personen iets hoger, want in totaal werden 71 personen geëvacueerd, waaronder een zieke en 3 gebrekkigen. Het transport geschiedde met de drie, door de Etappen-Directie daarvoor bestemde auto's, n.l. twee grotere bussen en een kleinere, welke laatste tevens werd gebruikt voor het medenemen van de hoogst nodige bagage. De voertuigen waren op tijd aanwezig en het inladen geschiedde daarna zo snel mogelijk. Het Rusthuis zelf zou reeds spoedig daarna in gebruik worden genomen voor het opnemen van militaire zieken en gewonden. Toen alles was ingeladen, werd de reis naar de nieuwe bestemming aanvaard, een reis die echter niet zonder emotie zou verlopen, omdat men tussen Gouda en Rotterdam plotseling belandde in de actie-radius van een lucht-bombardement, dat zowel het wegdek als de naaste omgeving schade berokkende, doch waarbij de kleine groep geëvacueerden en haar bussen er gelukkig zonder kleerscheuren afkwamen. Oostvoorne en Huize Agatha werden tenslotte heelhuids bereikt, doch niet meer op deze eerste oorlogsdag, want daar de passage over de Maasbruggen te Rotterdam die vrijdagmiddag al niet meer mogelijk was, werd besloten om te trachten over Maassluis Oostvoorne te bereiken.

Te Maassluis aangekomen, moest daar worden overnacht en van daar uit kon de volgende dag per veerboot de reis worden voortgezet en werd tenslotte Oostvoorne in goede orde bereikt, waar de uitgewekenen na hun lange tocht in Huize Agatha werden opgenomen. Ook hier viel hen een goede ontvangst en vlotte medewerking ten deel en verliep het verblijf zonder bijzondere gebeurtenissen, totdat, na ingewonnen inlichtingen en verkregen toestemming, de terugreis naar Rhenen kon worden aanvaard op de 5e juni en wederom intrek kon worden genomen in het Rusthuis, dat, behalve dan het bezwijken van een aantal ruiten onder invloed van de luchtdruk van ontploffende projectielen, bespaard was gebleven voor de vernieling, die Rhenen op vele plaatsen geteisterd had. De reis heen en terug, mitsgaders het verblijf in Oostvoorne, verliep zonder dat een der verpleegden of leden van het personeel daarvan enig nadeel ondervond; gezien de toestand, waarin de eigen woonplaats na terugkeer uit Oostvoorne werd aangetroffen, zullen de bewoners van dit Rusthuis van hun oorlogs"uitstapje" naar Oostvoorne wel geen spijt hebben gehad."

Merkwaardig is het feit, dat diverse informanten te Rhenen verklaarden, dat de bewoners van het Rusthuis in Krimpen/Lekkerkerk werden ondergebracht. Iemand die wij spraken had daar zelf nog een grote villa, die jaren had leeggestaan, geheel schoon gemaakt. H. van Gesink vertelde onlangs, dat hij, in deze roerige dagen, in opdracht van het toenmalige Hoofd Gemeentewerken, N. Souwerbren, op de open 8 cylinder Ford vrachtwagen, meer dan 20 oudjes naar Lekkerkerk heeft gereden. Samen met de hulp van wijlen Gijs van Breenen werden hekken en dekzeilen aangebracht om de reizenden enigszins te beschermen. De toenmalige wethouder E.P. van Dijk vroeg hem in Lekkerkerk, of er nog wat te eten was. Ja, er waren nog 2 grote varkens in de stal bij het Rusthuis achtergebleven. "Halen!" had E.P. toen bevolen, en van Gesink, die terug was gegaan met de vrachtauto, vertelde nu: "Hoe ik ze er op gekregen heb, dat weet ik niet, maar ik heb ze helpen slachten."

Foto pagina 32

Een fraaie foto van het Rusthuis, vermoedelijk gemaakt in de laatste jaren voor de oorlog.

Omdat Rhenen na september 1944 steeds meer in de vuurlinie kwam te liggen (er stond een Duits kanon bij de boerderij De Gelpert te Achterberg: de geallieerden zaten in Opheusden) moest de Rhenense bevolking voor de tweede maal haar geliefde woonplaats verlaten. Het was, in tegenstelling tot de goed georganiseerde evacuatie in 1940, nu een wanordelijke toestand, waarbij eigenlijk iedereen zelf maar voor een adres moest zorgen. De bewoners van het Rusthuis vertrokken oktober 1944 naar Zeist, waar zij aanvankelijk in de Doopsgezinde kerk werden ondergebracht en later in de villa "Blanda" aan de Utrechtseweg. Hier kwam in januari ook Ds. van Willenswaard, die inmiddels met emeritaat was gegaan, met zijn vrouw, terecht nadat hij eerst bij particulieren onderdak had gevonden. In deze hongerwinter zijn aldaar vele oudjes gestorven, die, in hun eenzaamheid, door Ds. van Willenswaard naar hun laatste rustplaats werden begeleid.

Uit de dagboek aantekeningen van Ds. van Willenswaard noteren wij het volgende: "Zondag 22 oktober 1944 te Zeist. Des n.m. kerkten wij in de oude kerk te Zeist, bij Ds. Berkhof, tekst Openb. 12. Toen wij de kerk verlieten, hoorden wij dat geheel Rhenen bevel tot evacuatie had gekregen. Op de Slotlaan zagen wij karren met beddegoed beladen en ander huisraad en daarop vluchtelingen. In eens zag ik bekenden: de fam. Pleijler, op het huisraad, de vrouwen er achter en voor de mannen. De tamboer-majoor liep nog flink in de pas. Bij het Zusterhuis (op het slot) waren een grote rij karren met evacué's; een droevig gezicht. Uit verschillende dorpen kwamen ze: Bennekom, Rhenen, Betuwe-dorpen. Zo ging ik elke morgen naar het slot.

Vele Rhenenaren ontmoette ik, o.a. v.d. Berg (plantsoen) in zijn wagentje. Verder wed. Lelyveld, die 2 dochterjes had verloren, door granaatvuur, tijdens de ev. in Achterberg. Verder de fam. Van Hees.

Ik vernam weldra van enkele Rusthuis-mensen, op de Slotlaan ontmoet, dat het Rusthuis in de Doopsgezinde kerk was ondergebracht. Ik ontmoette daar: Vader en Moeder en verder het hele personeel. De meeste verpleegden waren meegekomen, anderen bij familieleden.

Mevr. Avis lag met zware koorts (bronchitis) op een matras op de vloer van een kamer. Het was aandoenlijk dit te zien, terwijl de heer Avis, blind, er verslagen bij zat. Ik ontmoette de bekenden, mej. v. Leeuwen, Fie Lammers, Martje met tante, zuster De Kat met haar hondje en verder Hilde met haar man, Piet de Jong.

Woensdag 25 oktober stierf mevr. Avis, 28 okt. begrafenis. Zondag 29 okt. des v.m. om half elf, gingen wij, (oma en ik) naar het Doopsgezinde kerkgebouw om een dienst te leiden voor het Rusthuis. Aanwezig waren: 2 lieden uit Zeist die voor de geevacueerden zorgden, J. v.d. Horst sr. en zijn vrouw, personeel van het Rusthuis en alle verpleegden.

Ik sprak naar aanleiding van Markus 4: "Storm op zee". Oma bespeelde het orgel; het was aandoenlijk te samen te zijn. Maandag 30 oktober wederom een begrafenis van een verpleegde uit het Rusthuis, om 11 uur v.m.

Zaterdag 11 nov. mevr. v.d. Horst overleden, begrafenis 14 nov. gesproken naar aanleiding van Gen. 27. Pieter en Jan enz. ontmoet. Des namiddags kwam Mien Slot meedelen dat haar vader nog onverwacht was gestorven. Vrijdag begrafenis.

Zondag 5 november de tweede dienst in het Rusthuis in de Doopsgezinde kerk. Dinsdag 19 dec. ben ik gewandeld naar villa Blanda, waar het Rusthuis is

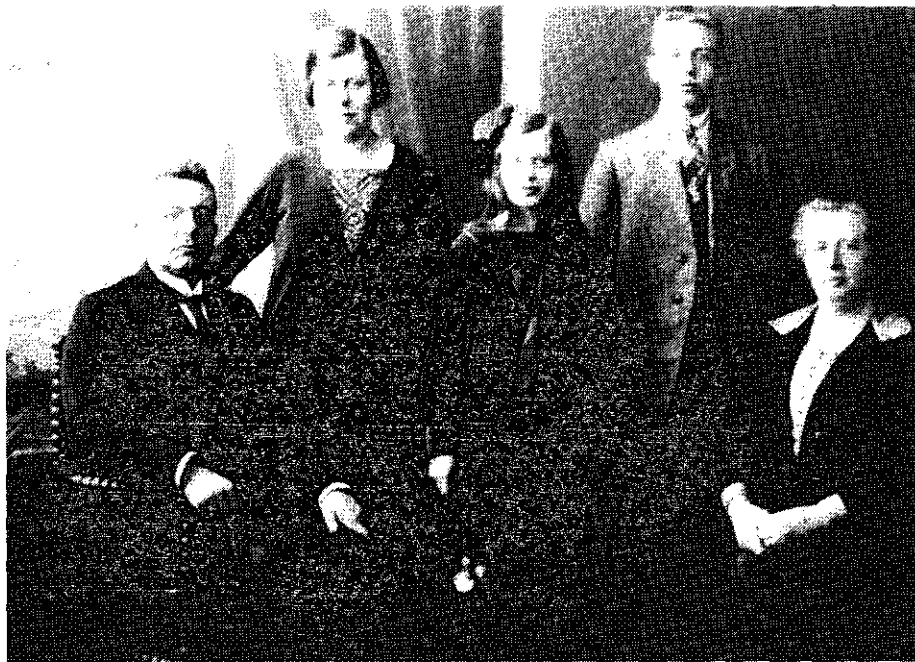
gevestigd (aan de Utr. str. weg). Den dag tevoren waren Vader en Moeder, de Jong en Jantine naar Rhenen geweest. Ze vonden daar een desolate toestand. De antieke stoelen uit de regentenkamer waren stuk gehakt, alle deuren beschadigd, de ledikanten weggeroofd.

Vrijdag 5 jan. had ik de lijkdienst van wed. Majoor, in het Rusthuis. Toen wij (Vader, Moeder en ik) naar het graf gingen was het 5 uur n.m.! De duisternis begon te vallen.

Maandag 22 jan. begrafenis in Rusthuis van Kastelijn."

Toen de bevrijding in mei 1945 een feit was, kon men nog niet dadelijk terugkeren. Zuster Van Lonkhuijzen had het Rusthuis in gebruik genomen en er onder andere enkele typhuspatienten in op laten nemen.

Met enige vertraging konden de bewoners toen pas, met vader en moeder Kreeft, op 19 juni 1945 hun vertrouwde plekjes terugzoeken.

De familie van Dominé Van Willenswaard. Samen met zijn vrouw heeft hij zich vele jaren lang ingezet ten behoeve van de bejaarden in Rhenen. De foto werd gemaakt bij het afscheid van Souburg, toen de beroeping te Rhenen een feit was.

Vermaning en bestraffing

De verpleegden hadden het ten tijde van het Bestedelingenhuis niet altijd even gemakkelijk.

Men moest dankbaar zijn voor het onderdak dat men had gekregen en men moest zich streng houden aan de regels. Niet ieder ouder liet zich dat zomaar welgevallen. In de vergadering van 14 maart 1930 werd gesproken over mej. V. uit D. Er waren klachten gekomen van de Vader. Ondanks besprekingen met haar bleef zij hardnekkig in haar opstandigheid. Besloten werd de Diaconie te D. te schrijven dat Mej. V. in huis niet op haar plaats is.

In de notulen van mei 1948 lezen we over een verpleegde, die 'nogal eens stout is' en zich van de vermaningen der directie weinig aantrekt. Zij zal voor de voorzitter moeten verschijnen om een reprimande te incasseren.

In 1949 verzocht de directrice de verpleegden te verbieden café's te bezoeken. De vergadering was echter van mening dat dit te veel inbreuk zou doen op hun rechten, echter kon natuurlijk onbehoorlijk thuiskomen verboden en bij herhaald voorkomen, gestraft worden. Een jaar later is er enige discussie over de wens van de directrice dat alle bezoek om 10.00 uur het Huis moet hebben verlaten. Een voorstel dit tijdstip te verschuiven naar 11.00 uur haalt het niet.

In het verleden bleek het feit, dat de mannen en vrouwen, ook echtparen, streng gescheiden werden, zelfs in het dagverblijf, tot allerlei problemen aanleiding gegeven te hebben. Ondanks hun hoge leeftijd bleek dat een stiekum bezoekje het risico van bestraffing wel waard was.

Autoritjes

Voor het eerst wordt in 1937 een autorit voor de bewoners georganiseerd, evenals in 1938 en 1939. Na de oorlog wordt dit gebruik voor het eerst in 1949 hervat. Deze autotochten vinden in het begin van de vijftiger jaren onder leiding van Ds. Kooreman plaats.

7. Van Bestedelingenhuis naar rusthuis en bejaardencentrum

De zorg voor ouden, zwakken en bestedelingen begon bijna 100 jaar terug. We lezen dat in 1889 een "Armhuis voor bestedelingen" werd opgericht, kortweg het Bestedelingenhuis genoemd.

In de vergadering van 5 mei 1933, ruim 44 jaar later wordt ter notulering vastgelegd dat in de vorige vergadering besloten was de naam van het Huis te veranderen van Bestedelingenhuis in Rusthuis en dit boven de ingang te vermelden.

Naar aanleiding van een legaat, toegezegd in 1938, blijkt echter dat de officiële naam voor het Rusthuis nog steeds is: Protestants Bestedelingenhuis.

In 1955 wordt voor het eerst gesproken over verzorgingshuis of bejaardencentrum. Dit n.a.v. een bezoek van de heer Mr. Frank van de Alg. Diaconale Raad (Afd. Bejaardenzorg). Hij heeft het Huis bezocht en had er slechts één woord voor over: n.l. "afbreken". De beste oplossing zou waarschijnlijk zijn een verzorgingshuis met kleine woningen. De bewoners hebben dan meer het idee nog een zelfstandig huishoudentje te hebben. In Mijdrecht, Rijswijk en Huizen zijn moderne bejaardencentra gebouwd. De regenten, regentessen, kerkvoogden, notabelen en kerkeradsliden zullen deze gaan bezichtigen.

Een foto uit de vijftiger jaren van het rusthuis. Links van de witte auto de veranda; ook de aanbouw van 1930 links is goed te zien.

In juli 1957 wordt de geschiedenis en de betekenis van het Bestedelingenhuus gememoreerd door de voorzitter Jhr. Bosch van Rosenthal. Hij houdt de vergadering voor: "Dit huus is vroeger niet als rusthuus, maar als bestedelingenhuus opgezet. In dit huus werden mensen opgenomen, waar niemand meer voor wilde zorgen. Dikwijls werden deze personen voor een te laag bedrag ingekocht. Toen later meer werd overgeschakeld naar de rusthuusvorm, bleek dat feitelijk een aantal mensen, gezien hun debiliteit en invaliditeit niet in dit rusthuus thuishoorden. Ook nu nog hebben wij met deze moeilijkheden te kampen. Hoewel daarna bij de opname van verpleegden een selectie werd toegepast, liet men toch dikwijls het medelijdend hart spreken en werden patienten opgenomen, waarvan achteraf bleek, dat zij in een rusthuus niet op hun plaats waren."

Omdat de meningen over het verbouwen van het oude rusthuus of het plegen van nieuwbouw nogal verschillen wordt in 1958 besloten de gemeente te vragen een enquête in te stellen onder de Rhenense bevolking. Om enig inzicht te geven in de te verwachten problemen citeren we de notulen van 15 december 1958:

"Ds. Kooreman vraagt zich af, of in verband met de plannen voor de bouw van een gemeenschappelijk bejaardencentrum het Ned. Herv. Rusthuus in de toekomst nog een bestaansmogelijkheid heeft. Wanneer dit zou moeten verdwijnen zou een taak van de Kerk komen te vervallen. Is het verantwoord, in dit stadium nog verbouwingsplannen door te voeren? De voorz. (Bosch v.R.) zegt dat de bouw van een bejaardencentrum nog zeer veel moeilijkheden zal geven. Dit kan nog wel 10 jaar duren. De Heer Klaassen merkt op, dat deze verbouwing moet worden gehouden buiten de plannen van het bejaardencentrum. Het is niet mogelijk, de bejaarden nog 10 jaar in deze toestand te laten wonen. Er wordt steeds gevaren op een rapport, dat tot dusverre nog niet is verschenen. De voorz. zegt, dat dit rapport er inmiddels wel is."

18 maart 1959

Het door de voorzitter Bosch van Rosenthal voorgestelde plan van Gemeentewerken voor een totale verbouwing van het Rusthuus geeft een raming van f 36.800 Er bestaat inmiddels contact met de Landelijke Hervormde Bouwstichting voor Bejaarden. Een vertegenwoordiger hiervan wordt uitgenodigd op een vergadering te verschijnen. Voorzitter vindt dat hij in een steeds moeilijker positie als voorzitter komt. Als burgemeester moet hij de gemeentelijke belangen voorstaan, als voorzitter de belangen van het rusthuus. De belangen van het rusthuus zullen in de toekomst dikwijls een gemeentebelang kruisen. Hij geeft het bestuur in overweging, naar een andere voorzitter om te zien.

In deze tijd blijkt ook een verandering in de benaming van de bestuurderen te komen.

Nadat er sinds de stichting van het Bestedelingenhuus steeds sprake was van 'regenten' en 'regentessen', werd er sinds 1960 uitsluitend over 'bestuurslid' gesproken, zonder dat uit de notulen blijkt, waarom tot deze modernisering werd overgegaan.

Uiteindelijk komen de plannen tot bouw van een nieuw bejaardencentrum toch rond. De voorbesprekingen hiertoe zijn niet gemakkelijk geweest. Genomen beslissingen werden na een paar maanden weer teruggenomen. Deze periode heeft ongeveer 4 jaar geduurd. In juli 1962 heeft er een beslissende bespreking plaats tussen het bestuur van het rusthuus met burgemeester en wethouders van Rhenen

en Ir. Scheffer van Volkshuisvesting. Uit deze besprekingen mag worden geconcludeerd dat noch het gem.bestuur noch Ir. Scheffer zich zullen verzetten tegen de bouw van een nieuw rusthuis met een cap. van 80 personen + een aantal bejaardenflats. Overeengekomen wordt dat de architect een nieuw plan zal ontwerpen en dit zal voorleggen aan Ir. Scheffer. Aangezien het voornemen bestaat deze nieuwbouw toe te passen met woningwetfinanciering, wordt er op aangedrongen, contact op te nemen met een woningbouwvereniging. In de volgende bespreking, in aanwezigheid van architect Jansen (van het architectenbureau Feenstra uit Arnhem) geeft deze nadere inlichtingen over de bouw van een nieuw bejaardencentrum. Na bestudering van de tekeningen wordt besloten tot projecteren van 2 garages en enkele andere wijzigingen. Daarna wordt een brief van B en W d.d. 11-7 besproken betreffende voorwaarden voor de bouw van een nieuw rusthuis. Deze wordt ongewijzigd geaccepteerd. O.a. staat hierin, dat in de eerste plaats in aanmerking komen bewoners dezer gemeente, zonder onderscheid in godsdienst en richting. Men was hierover minder tevreden, hoewel dit een voortzetting is van de reeds bestaande toestand.

Nu de plannen rond zijn voor een nieuw bejaardencentrum moet er ook een naam gevonden worden. Er wordt in oktober 1963 een prijsvraag uitgeschreven voor een nieuwe naam.

Hoewel verschillende ingezetenen en niet-ingezetenen in totaal 36 namen voor het nieuwe bejaardencentrum hadden ingezonden, kon geen overeenstemming worden bereikt over een geschikte naamsaanduiding. Onder de inzendingen kwamen namen voor variërend van Avond-wake, De Bantuin, Torenzicht, Cunerazicht, Quo Vadis, en de Pluis tot Avondlicht, Avondrust, Mathena, De Ark, Zonnestraal, Zonnehof, Herfstvreugde en De Jeugd vliegt uit (welke laatste naam werd voorgesteld door 8 bewoners van het rusthuis).

Het zou nog een half jaar duren voordat men de huidige naam toevertrouwde aan het huis. In de notulen van 23 april 1964 lezen we dat de secretaris van Dhr. J. Tollenaar alhier heeft vernomen, dat de grond waarop het gebouw komt te staan, vroeger genoemd werd "Tollekamp". Na informatie bij prof. Van Iterson bleek dit juist te zijn. Besloten werd deze naam over te nemen en de naam der Stichting te wijzigen in "Stichting Hervormd Bejaardencentrum "De Tollekamp" te Rhenen." In dezelfde vergadering deelt de voorzitter mee dat het oude gebouw met de grond aan de gemeente wordt verkocht voor f 15,- per meter. De Gemeente verhuurt het nieuwe gebouw t.z.t. aan de Stichting, terwijl deze laatste voor de inrichting en exploitatie moet zorgdragen.

Verhuizing naar Veenendaal

In Veenendaal is het Rusthuis voor 'Oude lieden' leeg gekomen. De Ouden van Dagen die daar woonden zijn vertrokken naar het nieuwe bejaardencentrum in Veenendaal.

Dit geeft onder de Veenendaalse ouderen paniek omdat ze meenden dat de bejaarden uit Rhenen hun plaatsen zouden innemen in het nieuwe huis.

We lezen in het boek 'Ruim honderd jaar bejaardenzorg' geschreven door J. van Barneveld en H. Diepenveen: *Bejaarden uit Rhenen*

Plotseling verschijnt in één van onze plaatselijke bladen het bericht, dat de bejaarden uit het rusthuis in Rhenen tijdelijk onderdak krijgen in het nieuwe rusthuis in Veenendaal. Het blijkt, dat men de klok heeft horen luiden, maar niet weet waar de klepel hangt.

Ongerust geworden over deze mededeling, stellen de toekomstige bewoners de vraag of er wel zoveel ruimte is. Ds. Vroegindewij stelt hen gerust. De bejaarden uit Rhenen zullen tijdelijk gehuisvest worden in het oude rusthuis. Dit in verband met een nieuw te bouwen bejaardencentrum op de plaats van het oude.

Voor de bejaarden in Rhenen is dat een uitkomst. Door de nieuwbouw van hun eigen onderkomen in Rhenen hoeven ze tijdelijk maar een tiental kilometers te verhuizen.

Er wordt besloten dat voorzitter Kooreman, de heren De Rooder en Hofman en de directie een bezoek brengen aan Veenendaal. Ze hebben een lijst opgesteld van de dringend noodzakelijke reparaties. Nadat die zijn uitgevoerd vertrekken de Rhenense bejaarden eind 1964 naar Veenendaal. De bouw in Rhenen kan beginnen.

Nieuwe Stichting opgericht

Omdat bepaalde formuleringen in de statuten van de oude Stichting niet meer voldoen, en deze niet gewijzigd mogen worden, zal de oude Stichting moeten worden opgeheven en een nieuwe in het leven geroepen. Hiervoor zal een gecombineerde vergadering van kerkvoogden, notabelen en kerkeradsleden nodig zijn.

Op 3 februari 1965 wordt deze gecombineerde vergadering van kerkvoogden, notabelen en kerkeraad der Herv. Gem. te Rhenen en het bestuur van het Protestantisch Bestedelingenhuus te Rhenen belegd. In verband met de bouw van een nieuw bejaardencentrum is het wenselijk om de oude Stichting te liquideren en de bezittingen en schulden over te dragen aan de nieuw op te richten stichting. Een voorstel wordt aangenomen, niet meer verplicht te stellen om alle bestuursleden uit Kerkvoogdij en Kerkeraad te moeten kiezen. Dit werd trouwens in de statuten van de oude stichting ook niet geëist. Besloten wordt dat 6 van de 9 leden uit

Kerkvoogdij en Kerkeraad moeten worden gekozen. Tevens wordt besloten tot ontbinding en liquidatie te komen met gelijktijdige overdracht van alle bezittingen en schulden aan de nieuw op te richten stichting: "Stichting Hervormd Bejaarden-centrum 'De Tollekamp' te Rhenen".

Voorgesteld wordt, een dame in het bestuur op te nemen. Voor contacten met de directrice etc. acht men dit van belang. Alzo geschiedt.

Oost West Thuis Best

In het voorjaar 1966 komt de terugkeer van de bejaarden naar Rhenen ter sprake. De BB te Veenendaal heeft aangeboden, voor de verhuizing te willen zorgdragen. Dit zou dan meteen als oefening kunnen gelden, waarvoor Rijkssubsidie beschikbaar zou zijn. Daar de verhuizing van Rhenen naar Veenendaal ook spontaan vanuit Rhenen is geschied, gaf het bestuur de voorkeur aan een dergelijke wijze met medewerking van het Rode Kruis afd. Rhenen.

Op 20 december 1966 werden alle bejaarden uit Veenendaal weer naar Rhenen overgebracht. Hoewel het gebouw nog niet geheel gereed was, wilden de bewoners toch graag voor de feestdagen weer 'thuis' zijn. In januari 1967 zouden de overige toekomstige bewoners hun intrek in het nieuwe centrum kunnen nemen, waarna op 25 mei 1967 het nieuwe bejaardencentrum 'De Tollekamp' officieel in gebruik wordt genomen.

Een van de laatste afbeeldingen van het oude Bestedelinghuis. Links de veranda, rechts het nieuwe Wijkgebouw, dat van 1960 is.

In "De Valleï" van 21 december 1966 wordt melding gemaakt van de verhuizing van de bejaarden naar Rhenen.

Het zal dan nog tot 25 mei 1967 duren voordat "De Tollekamp" door Rhenens burgemeester, jhr. L.H.N.F.M. Bosch, ridder van Rosenthal, overgedragen wordt aan het bestuur van dit nieuwe centrum. Hij deed dit met de woorden:

"Ik wil 'De Tollekamp' graag overdragen aan het bestuur met een opdracht. We zijn voor elkaar verantwoordelijk, maar laten we elkaar niet bevoogden. Laten we de bejaarden die hier zijn als volwaardige mensen beschouwen, die zelf hun leven mogen regelen. Op die wijze kan de verantwoordelijkheid van de werkende bevolking voor de niet-werkende bevolking tot uiting komen. Ik geloof dat als door al degenen in dit huis hier gewerkt wordt met respect voor de ander en eerbied voor het eigen leven van de ander, dat dan onder Gods zegen dit huis een taak kan vervullen. Hiermede heb ik namens de gemeente die dit huis gebouwd heeft "De Tollekamp" overgedragen aan het bestuur van het Rusthuis."

De Tollekamp in cijfers

De bouw van "De Tollekamp" geschiedde in de zogenaamde woningwetsfeer. Dit had tot gevolg dat alles zo sober mogelijk moest worden uitgevoerd. De kosten waren echter nog (we praten dan over het jaar 1966) f 3.250.000,--.

Grond	f	125.000,--	
Gebouwen	f	2.400.000,--	
Tuin- en wegaanleg	f	65.000,--	
			f 2.590.000,--

Bijzondere voorzieningen

Liften	f	60.000,--	
Centr. Verw. en warmwaterinstallatie	f	200.000,--	
Huistelefoon	f	13.000,--	
Oproepinstallatie	f	62.000,--	
			f 335.000,--
			f 2.925.000,--

Inventaris

Stoffering	f	50.000,--	
Meubilair	f	100.000,--	
Linnengoed	f	10.000,--	
Zonweringen	f	50.000,--	
			f 210.000,--
Huishoudelijke apparaten	f	15.000,--	
Keukenmachines enz.	f	75.000,--	
Aanloopkosten	f	25.000,--	
			f 325.000,--

Totale kosten f 3.250.000,--

Het verzorgingshuis bestaat uit:

110 eenpersoonskamers	110 bedden
12 echtparenkamers	24 bedden
5 ziekenkamers	10 bedden
14 personeelskamers	14 bedden

Verder zijn er nog 11 bejaardenwoningen.

De voorlopige pensioenprijs bedraagt:

voor een eenpersoonskamer

f 400,-- per maand

voor een echtparenkamer

f 650,-- per maand

Huur incl. verwarming enz. voor een
bejaardenwoning

f 130,-- per maand

Over flankerend beleid gesproken ....

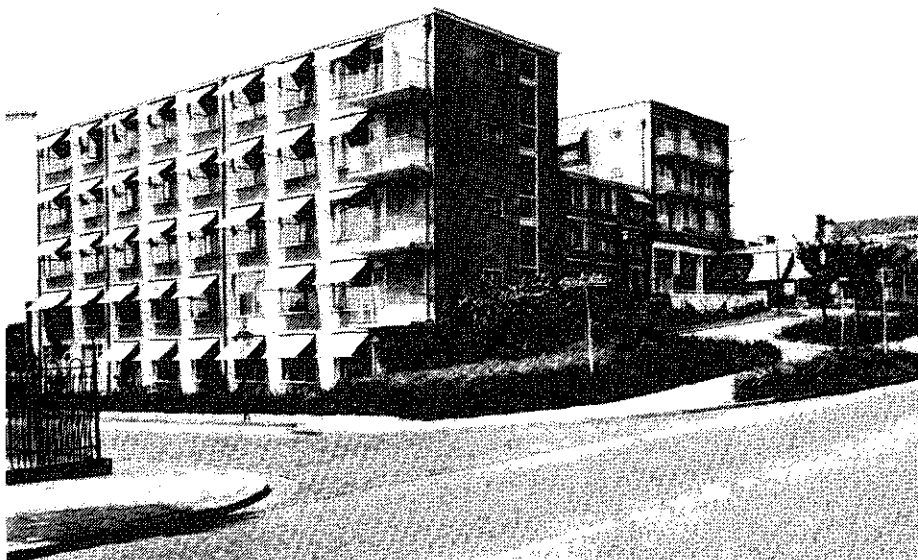
16 oktober 1930

De ziekenverzorging van het huis komt aan de orde. Opgemerkt wordt dat zuster Van Lonkhuijzen goed beschouwd slechts hulp hoeft te verlenen aan de verpleegden van de Rhenense diaconie, Gemeente en van het Gast- en weeshuis. Zuster Van Lonkhuijzen heeft steeds klaar gestaan, ook voor andere verpleegden. Een geschenk zal haar, als bewijs van dankbaarheid worden aangeboden.

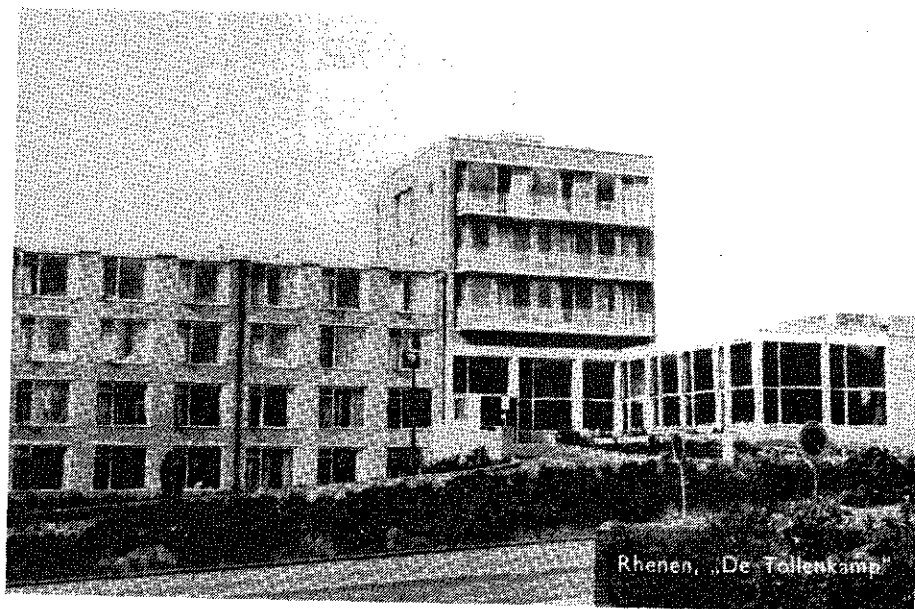
Deskundig of Hervormd?

In de notulen van 16 november 1955 komen wij naar aanleiding van de benoeming van een directrice de volgende passage tegen: "Het was uiterst moeilijk een keuze te doen. Tenslotte bleef alleen Zr..... over, die het Dagelijks Bestuur zeer geschikt toeleek, maar helaas behoort zij niet tot onze Hervormde Kerk. Toch meende het D.B. haar voor tijdelijk te moeten aannemen."

In Juli 1956 wordt deze kwestie vervolgd: "Zuster ..... is weliswaar gereformeerd, maar zij bleek een prima kracht te zijn. Weer is het D.B. gaan zoeken en heeft tenslotte een hervormde, die weliswaar niet aanvaardbaar wordt geacht, toch voor tijdelijk benoemd."

De zuidgevel van de Tollekamp, ca 1970.

De oostgevel van de Tollekamp, ca. 1970.

De westgevel van de Tollekamp, ca. 1970.

Sluiten of renoveren

We zijn in de geschiedenis een kleine 15 jaar verder.

Opnieuw problemen voor "De Tollekamp". Het huis voldoet niet meer aan de eisen die gesteld worden. Er moet een aantal onderhouds- en verbeteringswerkzaamheden worden uitgevoerd. Het betreft onder meer het aanbrengen van een brandmeldsysteem, branddeuren, een noodverlichting en het vervangen van plafonds. De kosten van deze voorzieningen worden geraamd op zo'n f 550.000,-. Besloten wordt tot renovatie over te gaan. Het niet aanpassen van de noodzakelijke voorzieningen kan ook sluiting van het huis tot gevolg hebben.

In de bestuursvergadering van donderdag 14 april 1983, wordt dit, in aanwezigheid van de Inspekteur van de bejaardenorden, Dhr. Nab, bevestigd.

Vanaf die datum komen we het punt 'Renovatie' op praktisch iedere agenda tegen. In de vergadering van 6 september 1983 wordt besloten, het Bureau Organisatie Bouwwezen b.v. te Utrecht opdracht te geven de Stichting te adviseren bij de Renovatie en zal bureau Feenstra (bekend van de bouw van "De Tollekamp") als architectenbureau optreden.

Op 10 juli 1984 wordt door het Provinciaal Bestuur een ontheffing afgegeven voor bouwstop.

Op 13 augustus 1984 vertrekt een delegatie van De Tollekamp naar Zeist om daar het gebouw "Spathodea" te bekijken.

Huize Spathodea te Zeist, waar de bewoners van de Tollekamp tijdens de renovatie van 1985-1986 waren ondergebracht.

Deze mogelijke tijdelijke huisvesting komt medio 1985 beschikbaar. Dit tehuis voor Indonesische Nederlanders is 27 jaar oud en heeft een capaciteit van ca. 100 verzorgingsplaatsen.

Enige nadelen worden gesignaleerd bij de afstand Rhenen-Zeist, de (te) kleine kamers en geen toiletten in de eigen kamer.

Even doet zich de mogelijkheid voor dat er in Ede tijdelijke huisvesting zou zijn. Vrij snel blijkt dat dit niet mogelijk is: Porto-Cabines blijken veel te duur te zijn. Besloten wordt om een huurcontract aan te gaan met "Spathodea" ingaande 1-6-1985.

In deze periode vond tevens een directiewisseling plaats. Zr. Bakker, directrice, beeindigt op 14 augustus 1985 haar dienstverband i.v.m. pensionering.

Dhr. A. Valkenburg volgt haar op als directeur. Na vele jaren wordt het huis hiermee weer eens geleid door een mannelijke functionaris.

Reacties op de verhuizing naar Zeist en Rhenen

Met ruim 90 bewoners verhuizen is geen kleinigheid. Door de bewoners is dit heel verschillend ervaren. In een interview in "De Rijnpost" van 23 januari 1986 lezen we als reacties:

'Het is net of we hier een jaartje op vakantie zijn. We moeten er met elkaar maar het beste van maken; je moet in ieder geval niet gaan zitten kniezen'. Voor sommige bewoners is de situatie in Zeist er beter op geworden. Ze kunnen meer naar buiten dan in Rhenen omdat ze daar de vele huchten missen en in een mooie omgeving kunnen wandelen zonder te moeten klimmen. In de bewonerscommissie merkte een bewoner op: 'Ze hadden beter dit huis kunnen renoveren, zodat we hier kunnen blijven wonen, de omgeving is hier prachtig'.

Er zijn ook bewoners die negatief reageren op de verhuizing naar Zeist. Voor hen was de verbouwing niet nodig geweest en zij motiveren dat met de woorden: 'Voor mij had het niet gehoeven, mijn oude kamer was groot genoeg voor mij'. Deze bewoners verlangden haast dagelijks terug naar Rhenen. Als je hen diep in het hart keek merkte je dat ze liever gisteren teruggingen dan vandaag.

In 'De Rijnpost' van 23 juli 1986 reageren bewoners (net een paar weken terug vanuit de tijdelijke 'logeerpartij' van Zeist):

'Ik ben zo dankbaar dat ik terug ben. Ik heb wel dagen gehad dat ik er aan twijfelde of ik nog wel levend naar Rhenen terug zou komen'. Ook 'Ik kijk mijn ogen uit hier in huis. Ik herken bijna niets meer, maar zou niet meer willen ruilen met de oude 'Tollekamp'.

Daarnaast zijn er bewoners die erg tegen de verhuizing hebben opgezien: 'Ik ben blij dat ik pas op de laatste verhuisdag hoef te verhuizen. Ik zal Zeist best missen'. Of die mevrouw die tijdens de verhuizing met tranen in de ogen zei: 'Och meneer ik zal me in Rhenen wel weer snel thuisvoelen, maar ik zal daar de vogeltjes missen die hier 's morgens al op mijn vensterbank zitten te fluiten als ik wakker word'. Familieleden zijn blij dat vader of moeder weer terug is, al zou het alleen maar zijn omdat een bezoekje nu weer veel gemakkelijker is en dus ook meer zal plaatsvinden.

'We kunnen ons veel gemakkelijker bewegen op de kamers, nu die groter zijn geworden. De verzorging kunnen we nu ook beter doen'. Dat is de enthousiaste reactie van het personeel. 'Dat we omdat de kamers groter zijn wel wat harder moeten lopen is niet erg, want vergeet niet dat we in Zeist ook flink hebben moeten aanpoten'. De totaal vernieuwde keuken zorgt ervoor dat de kok met groot enthousiasme het eten klaar maakt.

In een interview met eerdergenoemde krant geeft directeur Valkenburg aan een tevreden man te zijn. Hij steekt niet onder stoelen of banken dat hij erg tegen dit jaar heeft opgezien. 'Net vanuit een andere baan tweemaal binnen één jaar een verhuizing voorbereiden, een verbouwing begeleiden en de organisatie leren kennen dat heeft me veel extra uren gekost'.

Dankbaar is hij voor alle hulp die hij hierbij van anderen heeft gekregen. Vooral van het personeel en het bestuur. 'We hebben hier een fijne ploeg gemotiveerd personeel die hard wil werken als dat nodig is. Ik denk in het bijzonder aan zuster Nuyten, de adjunct-directrice en aan de stafleden'. Hij vertelt ook over zijn dankbaarheid voor de hulp van familie en vrijwilligers in en buiten Rhenen. Hij is vol bewondering voor de bewoners, die zoveel ongemak en twee verhuizingen voor lief hebben genomen. 'Het motiveert mij alleen maar, om met nog meer inzet en enthousiasme er met allen die 'De Tollekamp' bewonen, er in werken of op bezoek komen een fijne tijd van te maken en te zorgen dat 'De Tollekamp' een huis is waarvan de bewoners zeggen dat ze er graag wonen, waar het personeel gemotiveerd kan werken en waar familie graag op bezoek komt!.

Vrijdag 24 oktober 1986 vindt de officiële heropening plaats. Dan is ook de renovatie van de Nieuwe-Veenendaalseweg en van de oprit van 'De Tollekamp' klaar. Een grootse feestweek zal deze opening omgeven.

De Statuten der Stichting, verloren gegaan tijdens de evacuatie 22 oct. 1944 - 10 mei 1945 en op 27 sept. 1948 in afschrift opgevraagd bij het Min. van Justitie, luiden als volgt:

art. 1

Het doel is de Christelijke verpleging, hoofdzakelijk van hulpbehoevenden en voorts van ieder, die daarvoor geacht wordt door bestuurders in aanmerking te komen.

art. 2

Het Bestuur bestaat uit acht personen, thans de heeren

Pieter Nicolaas Pikaar

Nicolaas Marinus de Ligt

Willem Antonie Sandbrink

Dirk Sandbrink

Jan Albertus Leccius de Ridder

Arnoldus van Voorthuizen

Rudolph Theodorus le Cavalier

Jan Hendrik Baars

Zij worden gekozen in de gecombineerde vergadering van Kerkvoogden, Notabelen en Kerkeraadsleden der Ned. Herv. Gemeente te Rhenen. Minstens drie worden gekozen uit het College van Kerkvoogden en Notabelen en minstens drie uit den Kerkeraad. De overige leden, die kunnen gekozen worden buiten de voornoemde Collegiën moeten tot de Ned. Herv. Gem. behooren.

art. 3

De leden van het Bestuur hebben zitting voor den tijd van vier jaren. Telken jare treden twee leden af en wel 31 December. Bij tusschentijds aftreden heeft de nieuwbenoemde zitting voor zooveel tijd, als de afgetredene nog zitting had.

art. 4

De leden van het Bestuur verliezen hun betrekking, wanneer zij ophouden tot de Ned. Herv. Gem. te behooren of ingezetene van Rhenen te zijn.

art. 5

Het Bestuur verdeelt onderling de verschillende werkzaamheden.

art. 6

Het Bestuur is rekenplichtig aan de gecombineerde vergadering van Kerkvoogden, Notabelen en Kerkeraadsleden der Ned. Herv. Gem. te Rhenen en doet rekening vóór 1 Mei over het afgelopen jaar.

art. 7

Het Bestuur is geroepen te zorgen voor de handhaving der Statuten, de leiding en het beheer van al, wat tot de Stichting behoort; het vertegenwoordigt de Stichting en handelt in haar naam, beschikt over haar zaken en belangen, treedt eischend en verwerend voor haar in rechten op. De onvermijdelijke kosten daartoe worden uit de kas der Stichting vergoed.

art. 8

Het bestuur reglementeert met inachtneming der in deze Statuten gelegde grondslagen en bepalingen, de wijze van vergaderen, stemmen en het opnemen van de in art. 1 bedoelde personen en de wijze van verplegen.

art. 9

De fondsen zijn:

- a. de thans reeds daarvoor geschonken of toegezegde gelden;
- b. jaarlijkse bijdragen;
- c. schenkingen of legaten;
- d. verpleeggelden;
- e. collecten of vrije giften;
- f. reuvenüen van kapitalen, Bezittingen en verdere inkomsten

art. 10

Veranderingen in de Statuten (behalve art. 1 en art. 2, die niet mogen veranderd worden) moeten worden voorgesteld op de gecombineerde vergadering van Kerkvoogden, Notabelen en Kerkeraadsleden der Ned. Herv. Gemeente te Rhenen en worden aangenomen met twee derde der stemmen, behoudens koninklijke goedkeuring.

art. 11

De Stichting is daargesteld voor den tijd van 29 jaren, te rekenen van den dag der erkenning door het bevoegd gezag.

Aldus vastgesteld op de gecombineerde vergadering van Kerkvoogden, Notabelen en Kerkeraadsleden der Ned. Herv. Gemeente te Rhenen, den tweeden Augustus achttienhonderd acht en tachtig (was get.)

- R. van Voorthuizen
- R. van Lent
- D. Sandbrink
- G.J. Roghair
- W.A. Sandbrink
- P. Boodt
- D.M.A. van Holst
- C.A. van Olst
- A. van Voorthuizen
- R.F. le Cavalier
- J.A. Leccius de Ridder
- P.N. Pikaar
- N.M. de Ligt
- G.H. van de Waal
- J. van Es
- W.H. Meijer
- C. van Voorthuizen
- O. Meijer

Antwoord op het verzoek om erkenning (afschrift)

De Minister van Justitie,

Gezien den op hem vanwege den Koning verstreken last, betrekkelijk het aan Zijne Majesteit ingediend verzoekschrift van Bestuurders van het Protestantisch Bestedelingenhuus binnen de gemeente Rhenen om erkenning als rechtspersoon van genoemde instelling door goedkeuring der daartoe overgelegde statuten;

Overwegende, dat bovengenoemde instelling blijkens de overgelegde statuten is een *stichting* en geenszins zoodanige vereeniging van personen, als alleen uit kracht der wet van 22 April 1855 (stbl. nr. 32) als rechtspersoon kan worden erkend:

Geeft aan de adressanten te kennen:

dat om die reden aan hun verzoek geen gevolg kan worden gegeven.

's Gravenhage 28 Aug. 1888

de Minister voornoemd

(get.) Ruijs van Beerenbroek

Uitgegeven voor eensluidend afschrift:

's Gravenhage 10 september 1948

het hoofd v.d. 1e Afd.

(get.) D.H. van Arkel.

Kort overzicht van de belangrijkste historische gegevens

1888	oprichting van de Stichting Protestantisch Bestedelingenhuus aankoop van de oude pastorie aan de Gasthuisstraat aankoop van een huisje van het Gast- en Weeshuis
1889	de eerste 'vader' aangesteld
1892	drie huisjes van het Gast- en Weeshuis aangekocht de eerste aanpassingen aan deze huisjes werden door de gem. architect W.H. Meijer ontworpen, na zijn overlijden (1890), vanaf 1891 door de nieuwe gem. architect D. Hoiting
1906	aankoop grond van het Gast- en Weeshuis aan de Nieuwe Veenen- daalseweg, in 1908 aangevuld met een tweede perceel
1910	bouw van het Bestedelingenhuus aan de Nieuwe Veenendaalseweg naar ontwerp van D. Hoiting
1930	uitbreiding van het Bestedelingenhuus naar ontwerp van B.v.d.Haar
1933	naam Bestedelingenhuus veranderd in Rusthuis
1940	evacuatie
1944/45	evacuatie
1964/65	afbraak van het oude gebouw van 1910/30 en omzetten van de oude stichting in de nieuwe "Stichting Hervorm Bejaardencentrum "De Tollekamp" te Rhenen"
1967	opening nieuwe gebouw "De Tollekamp"
1984/85	grondige renovatie van "De Tollekamp"
24-10-1986	opening van de gerenoveerde Tollekamp

Het uitgeven van dit boekje is een initiatief van de Stichting "Vrienden van de Tollekamp". De Stichting stelt zich onder meer ten doel het welzijn van de bewoners van de Tollekamp waar mogelijk te bevorderen.

Donaties om dit werk mogelijk te maken kunnen worden gestort op bankrekening 3670.38730 Rabobank te Rhenen t.n.v. Stichting Vrienden van de Tollekamp. Girorekening van de bank 885720.
